Թ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 322 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 28 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1885 — (Ն. Տ.) 9 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1885 — 24 ՊԷՊԻԻԻ, ԱԽԸՐ 1302

40 ՓԱՐԱ.

ԳԱՅՄԱՆՔ

Ցանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 դուրուշ՝ երկու անգամի համար 2 դուրուշ է, աւելի անգիր անգամներու համար զատ սակարկութիւն կրյայ։

Օրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել.

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»

ԹՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ, Գալատիա, Նորաստուեղեան խան։

իսկ գաւառներէն հետեւեալ հասցէին՝

درعلیه‌ده غلطه‌ده خانده نورادونکیان

غزته‌سی اداره‌سنه

Les annonces sont reçues à l'EASTERN AGENCY, Karakeuy, Dérmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ.

ԹՈՒՄԱՆԱԿԻՐԵԱՆ ԳԻՆԵՐ

Պրոյոյ	Համար	Տարեկան	գահեկան	տուծուն 200
»	»	Վեցամսեայ	»	» 100
»	»	Եռամսեայ	»	» 50
»	»	Հատով	»	» 1
Դուրսը	Համար	Տարեկան	»	» 240
»	»	Վեցամսեայ	»	» 120
»	»	Եռամսեայ	»	» 60
Օտար	Երկիրներ	Տարեկան	Ֆրանք	 56
»	»	Վեցամսեայ	»	 28

Դուրս ղրկուած լրագրոյ գնագրաւ, գնագրը խմբագրութեան վրայ է։

Գանուցմունք կընդունուին
ԻՍԴԵՐՆ ԷՃԷՆՍԻ
գործակալութեան ձեռամբ, Քարաքէօյ, Տէյիրմէն՝խան

ՐՈՒՍԿԻ ԿՈՒՐԻԷՐ

ՄԵԾ ԼՐԱԳԻՐ ՀԱՆԱՊԱԶՕՐԵԱՅ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ, ԴՐԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ Ի ՄՈՍԿՈՒԱ

ՎԵՑՏԵՐՈՒ ԴԱՐԻ

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Ռուսիայէն դուրս

12 ամսուան համար		18 ռուպլի (1)	
6	» »	10	»
3	» »	5	» 50 կոպէկ(2)
1	» »	2	» 20 »

Ռուսիոյ մէջ

12 ամսուան համար		9 ռուպլի	
6	» »	5	»
3	» »	2	» 75 կոպէկ
1	» »	1	» 10 »

Հասցէ

ՄՈՍԿՈՒԱ.

Խմբագրութիւն Ռուսկիյ-Կուրիէր լրագրոյ.
Մոսկվորէցքի Մոսթ Յուն. Պ. Ն. Պ. Լանին.

MOSCOU

Rédaction du journal *Rousky-Kourrière*

Moskworestzky Moste, Maison de M. N. Lanine.

Մոսկուայի վերոյիշեալ ազատական մեծ թերթն, որոյ անունն լաւ ծանօթ է Արեւելքի ընթերցողաց, Ռուսիոյ մէջ ամենէն շատ տարածեալ թերթերէն մին է. կը պարունակէ խմբագրական լուրջ և կարեւոր յօդուածներ, նշանաւոր թղթակցութիւններ աշխարհիս ամէն կողմէ։ Ընդարձակ տեղեկութիւններ Կովկասի վրայ։ Լաւ կը լինի եթէ ի Թիւրքիա բնակեալ ռուսագէտք զայն ընթեռնուն։

Կ. ՊՈԼԻՍ

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 28 ՅՈՒՆ ԻՍՐ

Ա.ԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ

Անցեալ չորթուան ազգային մեծագոյն դէպքն էր անշուշտ ուրբաթ աւուր Պատրիարքական ընտրութիւնն։

Ազգային Երեսփոխական Ժողովոյ ուրբաթ աւուր նիստ չատ մը նկատմամբ գոհութիւն պատճառեց մեզ, և անտարակոյս պիտի պատճառէ ամէն ողջամիտ ազգայնոյ։

Նախ, Դոհութեամբ կը հաստատենք ժողովային բարեկարգութիւնն և ժողովրդային խուռն բազմութեան հանդարտ ընթացքն։ Հաղուագիւտ է որ այսպիսի մեծ դէպք մը այսչափ խաղաղապէս անցած լինի։ Յառաջուան դուշակներ, որք մեծ առիթներու մէջ չեն պակսիր բնաւ, այս անգամ եւս կը կանխատեսէին ժողովրդային անհաճոյ յոյզեր այս կամ այն խնդրոյ պատճառաւ։ Ի նախատեսութիւն ամէն պատահականութեան, զգուշական կարեւոր միջոցներ արդարեւ ձեռք առնուած էին։ Բայց հասարակութիւնը բնաւ ճնշում չգտնելով ժողովոյն վրայ, և վերջին անգամ անցեալ տարւոյ Կաթողիկոսական ընտրութեան օրը տեսնուած անպատեհութիւնը ևս չկրկնուեցաւ։ Ասոր համար կրնանք շնորհաւորել թէ՛ ժողովուրդն, որ գիտցաւ պահել արժանավայել ընթացք մը, և թէ՛ ժողովն, որ, մէկ կամ երկու տաքգլուխ Երեսփոխաններու յուզիչ ցոյցերուն հակառակ, գիտցաւ սրտի և մտաց կատարեալ հանդարտութեամբ ի գլուխ հանել զիւր կարեւոր պաշտօն։

Երկրորդ. Գոհութեամբ կը հաստատենք նաեւ թէ, ուրբաթ աւուր նստին ներկայ գտնուած Երեսփոխանաց երեք չորրորդը քուէ տուաւ նոյն Ընտրելոյ, զոր Աբեղեան ներկայ պարագայից մէջ յարմարագոյն կը դատեր ի Պատրիարքութիւն. կամ, ուրիշ խօսքով, գոհ ենք որ Աբեղեան Պատրիարքութեան համար ակնարկն ի վեր նոյն Ընտրելին առաջարկած էր, որ երեսփոխանական ըստուար մեծամասնութեան մը քուէն ստանալու արժանիքն ունէր։ Երկու ամիս առաջ, Շաբաթական Տեսութեան մը մէջ, մեք 60 կը հաշուէինք այն քուէից թիւը զոր Կարնոյ Նախորդ Առաջնորդն արդէն ունէր Երեսփոխանութեան մէջ և երեկի քուէարկութիւնը ցոյց տուաւ թէ, այս երկու ամսոյ միջոցին Ն. Սրբազնութեան դէմ հրատարակեալ բան մեծի մասին անվայել յարձակումներ տպաւորութիւն չէին բրած Երեսփոխանութեան վրայ. զի Ն. Յարութիւն Սրբազան Պատրիարք ընտրեցաւ 87 քուէարկողաց 65ին քըւէով։

Երրորդ. Մեք գոհ ենք ժողովոյն որոշումէն, զի ադով կը կարծենք թէ նոր նուիրագործումի մը տրուեցաւ այն կարեւոր սկզբան թէ, Կ. Պոլսոյ Պատրիարքական Աթոռը բաղմել կը չուտած եկեղեցականը գաւառային առաջնորդական պաշտօններու մէջ անձամբ փորձառութիւն ստացած պէտք է լինի Ազգին գործերը կառավարելու համար։ Աբեղեան ընթերցողը կը յիշեն անշուշտ թէ մեք սկիզբէն ի վեր կը պնդէինք այս սկզբան համաձայն ընտրութիւն կատարելու պէտքին վրայ, և յանձին Կարնոյ Նախորդ Առաջնորդին վերատին հաստատուած գտնելով նոյն սկզբունքը, տարակոյս չունինք թէ ամէն ողջամիտ ազգայինք մեզ հետ գոհ պիտի լինին ուրբաթ աւուր ընտրութեան արդիւնքէն։

Չորրորդ. Կատարուած ընտրութենէն գոհ ենք նաեւ ա՛յն պատճառաւ թէ եկեղ. Համագումար ժողովոյ առաջին Ընտրելին Երեսփոխանական ժողովոյ վերջնական Ընտրեալն եղաւ, և ասով նոր հաւաստիք մը տրուեցաւ Ազգին թէ ամէն կարեւոր խնդիրներու մէջ, եկեղեցական և աշխարհական ժողովները կրնան համաձայնիլ։ Ժամանակէ մ'ի վեր Համագումարը կասկածանօք կը նայէր Երեսփոխանութեան վրայ, իբրև այնպիսի ժողովոյ մը վրայ որ զեկեղեցականութիւնը խանարհեցնելու ձգտումի մ'ունենար, և Երեսփոխանութիւնն ալ կասկածանօք կը նայէր Համագումարին վրայ, Ազգին մէջ եկեղեցական նոր իշխանութիւն մը հաստատելու հակամէտ կարծելով զայն։ Այս կասկածներ երկու կողման ընթացքն և որոշումներն աւելի կամ նուազ երեւան կուգային։ Գոհ ենք որ ուրբաթ աւուր ընտրութեամբ հաստատեցաւ մի անգամ եւս թէ, Երեսփոխանութիւնը մասնաւոր հակառակութիւն մը չունի Համագումարին դէմ, և դիտէ ո՛չ միայն հաստատել այլ նաև իրագործել նորա որոշումներն, երբ Ազգին և եկեղեցւոյն շահուց կատարեալ հանգոցութեամբ տրուած են։

Հինգերորդ և վերջապէս. Ուրբաթ աւուր ընտրութեան արդիւնքէն մասնաւորապէս գոհ ենք նաեւ ա՛յն պատճառաւ թէ Ազգ. Երեսփ. ժողովն ադով հաշակեց սա կարեւոր սկզբունքը թէ, Պատրիարք ընտրուելու համար ամենէն աւելի աշխատող Եպիսկոպոսները չե՛ն որ կ'ընտրուին Պատրիարք։ Հանրածանօթ իրողութիւն մ'է թէ, Դեր. Յարութիւն Եպիսկոպոս ամենուին փոյթ չունէր Պատրիարք ընտրելու, այնպէս որ մինչ կը գրենք այս տողեր բացարձակապէս ապահով չենք թէ պիտի ընդունի՞ իրեն առաջարկեալ բարձր պաշտօնը. մինչ Ն. Սրբազնութեան դէմ մրցակից հանդիսացող Եպիսկոպոսաց մէջ կային այնպիսիներ որք տարօրինակ ջանքեր ըրին՝ լրագրական և պաշտօնական ինչ ինչ շրջանակներու մէջ՝ ապահովելու համար իրենց ընտրութիւնն։ Այս օրինակ ջանքեր, որոց կ'աջակցէին նիւթական ու բարոյական, անձայն ու հնչուն վաստեր միանգամայն, վերջերս դէշ տպաւորութիւն մը սկսած էին գառնալ մերմէջ։ Ամերիկեան հանրային բարուց այս զեղծ և զեղծուցիչ կողմը մեր մէջ ևս մտնելով, կը սպառնար աղետալի հետեւանք ունենալ, եթէ Ազգային Երեսփոխանութիւնն, իւր ազդասիրութեամբ ու լրջամտութեամբ, անոր առաջքն առնող վճիռ մը չարձակէր։ Ո՛րչափ զղջալի էին այս անախորժ թեկնածութիւնք, նոյնչափ մեծ պիտի լինի Ազգին ողջամիտ մասին տրախութիւնը, տեսնելով թէ Ազգային ժողովն իւր ուրբաթ աւուր որոշմամբ, անուղղակի բայց ոչինչ նուազ ծանր հարուած մը տուաւ այդ ապականիչ սովորութեան ներմուծման, և հրահանգիչ դաս մը՝ զայն ի գործ դնողներուն, աշխարհական դասէն լինին անոնք թէ եկեղեցական։

Բարձրագոյն պաշտօններու հետամուտ եկեղեցականները պաշտօնի կոչելու մէջ սա մեծ վտանգը կայ թէ անոնք, անգամ մը պաշտօնի անցնելէ յետոյ, իրենց դիրքը պահելու համար ամէն զիջումի, ամէն փոփոխամտութիւն յանձն կրնան առնուլ, և այսպիսի զիջումներէ ու փոփոխամտութիւններէ կրնան վնասուիլ անոնց աւանդ յանձնուած կարեւոր շահերը։ Բաց ասոնք, որովհետեւ ամենէն արժանաւորները չեն միշտ որ հետամուտ կը լինին պաշտօնի, և ուղղակի ու անուղղակի միջոցներով կ'աշխատին ընտրուիլ, եթէ այնպիսի թեկնածուներ ընտրել սովորութիւն ընէր Ազգային ժողովն, յայնժամ Ազգն իւր ամենէն արժանաւոր եկեղեցականաց ծառայութենէն զրկուելու դժբախտութիւնը կ'ունենար։

Այս ամէն նկատողութեամբ, յոյժ գոհ ենք ուրբաթ աւուր ընտրութենէն, և կը յուսանք՝ ու կը մաղթենք որ այդ ընտրութիւն սկզբնաւորութիւն մը լինի ազգային իրաց ու գործոց վճռակին բարւոքման։ Կատարուած ընտրութեան հաստատութիւնն ստանալ Բ. Դռնէն և ընտրեալ Պատրիարքն Երուսաղէմէն Կ. Պոլիս հրաւիրել՝ աւելի կամ նուազ ժամանակի գործեր են։ Պէտք է սակայն աշխատիլ ըստ կարի շուտով աւարտելու այս ձեւակերպութիւններ, որպէս զի նոր Պատրիարքի մը նախագահութեան ներքեւ, ազգային ժողովներուն նոր մրցում մը և առկախ խնդրոց նոր և լաւագոյն ընթացք մը տալ հնար լինի։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱՏԵՍԵՐԲ ԵՒ ՑԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԵՐ Ց'ԵՒՐՈՊԱ.

Լրագրոյս չարաթ աւուր թուով հրատարակեցինք Թարիզեան հանրածանօթ թղթակից Պ. ը Պլովիչի քանի մը խորհրդածութիւններն այն ազդեցիկ կացութեան վրայ զոր մեծ դրամատերք բռնած են արդ Եւրոպական քաղաքականութեան մէջ։

Պ. ը Պլովիչ նկարագրութիւնն ամբողջացնելու համար, պէտք է ըսել թէ երկու տեսակ դաղանի ոյժեր կան որ կը ներգործեն Եւրոպական քաղաքականութեան վրայ, մին դրամատերաց ոյժն է, միւսն ալ յեղափոխական տարերց ոյժն։

Այս երկու ոյժերը իրարու հակառակորդ կը հանդիսանան, և դիրք չեզոքացնելու երեւոյթ ունին։ Դրամատերք օ'ր աստիճան հետամուտ են ազգաց հարստութիւնը կեդրոնացնել իրենց ձեռաց մէջ, յեղափոխականք նոյն աստիճան ջանադիր են ցրուել այս գիրեալ հարստութիւններ, և օրինաւոր ու ապօրէն միջոցներով հաւասարապէս բաշխել դրամատերք դասուց հարստութիւնն ընկերութեան ամէն դասուց մէջ։

Դրամատերաց ազդեցութիւնն օ'ր-չափ զօրանայ և զգալի դառնայ, ցեղափոխականք (Ընկերվարական, Ոչնչական, Անիշխանական և մինչեւ իսկ Ֆէնիան) նոյնչափ աւելի զօրութեամբ կը մուտանին ընկերութեան արդի կարգաց ու կանոնաց դէմ, որք այնքան նպաստաւոր են մեծամեծ հարստութեանց գիրման և ոսկեղէն թագաւորութեանց հաստատման։

Եւրոպոյ ցեղափոխականները կը ընդունին երկու ընդհանուր կարգի բաժնել. Ընկերային ցեղափոխականք և Քաղաքական ցեղափոխականք։ Առաջինք ամէն բանէ աւելի ընկերութեան ստորին դասուց վիճակը բարւոքել կը բաղձան, և քաղաքական վերակազմութեան ինդրով այնպէս չեն զբաղիր բայց եթէ իբրեւ միջոց մը այս բուն նպատակին հասնելու։ Այսպէս են Գերմանիոյ, Աւստրիոյ և Ֆրանսայի Ընկերվարականք և Անիշխանականք։

Անգլիոյ Ֆէնիանք քաղաքական ցեղափոխականներ են. զի անոնց բուն նպատակն է Իռլանտայի քաղաքական անկախութիւնը ձեռք բերել, յորմէ կը յուսան հետեւցնել նաև իռլանտական ժողովրդեան նիւթական և ընկերական վիճակի բարւոքումն։

Իսկ Ռուսիոյ Ոչնչականք թէ՛ ընկերական և թէ՛ քաղաքական յեղափոխութիւն յարուցանելու նպատակն ունին։ Անոնց յատակագիծերն Եւրոպոյ այլ մասանց ցեղափոխականներուն խորհրդոց չափ որոշապէս հրատարակուած ու բացատրուած չեն. ուստի, կարելի չէ ըսել թէ անոնց նպատակն աւելի քաղաքական է թէ ընկերական։

Ցեղափոխական տարերց այս ընդհանուր ուղղութեան բացատրութենէն կ'երեւի թէ առաւելապէս ընկերական յեղափոխութեան ջանադիր տարրերն են որ հակառակորդ կը հանդիսանան դրամատեր դասուց դէմ։ Զատուր Ընկերվարականներ կառաջարկեն օրէնքներ դնել ժառանգութեան, հանրային տրոց, մենավաճառի, մեծ կալուածատիրութեան և մեծ գործարանաց վրայ, այնպէս որ մեծամեծ հարստութեանց կուտակումն արգիլուի, և հարստութիւն ըստ կարի հաւասարապէս բաշխուի ընկերութեան ամէն դասուց մէջ։ Ծայրայեղ Ընկերվարականներ կամ Անիշխանականներ կը քարոզեն կողոպտել մեծ դրամատերաց ինչքն ու ստացուածքն, և ինչ որ չէ կարելի կողոպտել, կը յանձնարարեն այրել և ոչնչացնել, ընչատեր դասուն աչքը վախցնելու և ստորին դասուց աւելի նըպաստաւոր պայմաններ կորզելու համար։

Բայց մեծ դրամատերաց դասուն հակառակորդ կը հանդիսանան ո՛չ միայն ընկերային, այլ նաև քաղաքական ցեղափոխականք։ Եթէ ընկերային յեղափոխականք, ընչաւէտ դասուն երկիւղ պատճառելով, աղքատին հացի բաժինն աւելցնել կը խորհին, քաղաքական ցեղափոխականներն ալ կը մտածեն թէ, երկրի մէջ քաղաքական կազմակերպութեան մէջ հիմնական փոփոխութիւններ յառաջ բերելու համար, օրէնսդիր և գործադիր իշխանութեանց սպառնալիք պէտք է ընել, և որովհետեւ դրամատէր դասերը մեծ ազդեցութիւն ունին այս իշխանութեանց վրայ, անոնց հարստութիւնները վտանգի մէջ դնելով կը յուսան ապահովապէս հասնիլ իրենց նպատակին։ Այսպէս, ազնուականները Ռուսիոյ մէջ, մեծ կալուածատէրերը, չոգենաւատէրերն ու գործարանատէրերն Անգլիոյ մէջ ցեղափոխականներու հարուածոց ենթակայ են միշտ։

Այսեն մարդու ճաշակէն կախում

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

)(147)(

ՇՈՐԹԻՒՆԷ ՏԻՒ ՊՈՒԱՆՈՊԷ

ՊԱՐՈՆ ԼԸՔՈՔԻ ԾԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՊԱՐՈՆ ԼԸՔՈՔ ԿԸ ԳՈՐԾԷ

Ժ.

Վերադարձին խմցաւ որ իւր համախոհները չէին կրցած դտնել դիակները. հասկցաւ որ վախած ազատած էինք, և հարկաւ մտածեց որ իշխանութեան պիտի դիմէինք։ Յայնժամ ի փախուստ աճապարեց. նոյնն ըրին նաեւ Շօֆայլերն և ժ.ը.ը, և այլ ոտ.ք չպիտի կոխեն այս ջազայքի մէջ, ուր իրենց հարուածն ի դերեւ ելաւ։

—Ես ալ կը կարծեմ քեզ պէս թէ անօգուտ է ատ մնալ, ըսաւ Պ. Լը-քոք։ Եթէ տակաւին մեկնած չեն այս երկրէ, տարակոյս չկայ որ գղեակին մէջ են։

Եւ ընելիքն անմիջապէս որոշելով, դուրս ելաւ ջազայքէն, հոկող մը գբրաւ վարի սրահին մէջ, որպէս զի եթէ, հակառակ ամէն հաւանականութեան, ջազայպաններն հոն երեւնան, ձերբակալէ, և ինք գէպ Աթ.քինի բնակարանն ուղղուեցաւ Բիէտուշի հետ։

Այդ կնաւոր ապարանին շուրջը պահպանութեան դրուած դորձակալք խնացուցին անոր թէ ոչ ոք տեսած էին մանող կամ ելնող։

Պատուհանները բաց էին, բայց տանը մէջ մարդ դտնուելու նշան մը՝ ձայն մը՝ չկար։

Պ. Լը.քոք ներս մտաւ այն համոզմամբ թէ բնակիչները մեկնած էին, և մեծ զարմացմամբ տեսաւ չիկահեր ծառան, որ գեանայարկի սալայատակին վրայ տարածուած կը խորդար երգեհնի պէս, ոգելից բաղդրութեամբ լի կատսայի մը մօտ, որ գեհենական կրակի մ'առջեւ կը ծխէր։

Առաջին յարկին մէջ ալ ձորձ Աթ.քին պառկած էր, անզգայապէս արբեալ, դատարկ սրուակաց անտառի մը մէջտեղն։

Ցայտնի կը տեսնուէր որ տէր և ծառայ փախչելու վիճակի մէջ չէին, և բաւական էր մարդ մը միայն պահակ թողուլ այդ երկու վարաղներուն ողմարանին առջեւ։

Այս նախադուշութիւններէն յետոյ, Պ. Լը.քոք ժողովեց իւր խմբակին մնացեալ մարդիկն և բլրին վրայ տեսնուած գղեակը տարաւ ուղղակի։

Հեռէն այդ գղեակ ըստ բաւականի լաւ երեւոյթ մ'էր իւր երկու սրածայր աշտարակօք։ Բայց մօտէն նայելով՝ պարզապէս աւերակ մ'էր բարձր որմերով և բաւական ոսկեն ծառերով շրջապատեալ։ Հակառակ իրենց ատատական երեւութին, երկու աշտարակները պարզ աղաւնէտուներ էին։

Անտառը պատէն հարիւր քայլ հեռուէն կ'սկսէր, և ամենէն մօտակայ տուներն հազար մեթր հեռաւորութիւն ունէին այդ ուրուական գղեակէն։

—Եթէ Թոլպիաք բնակարան մ'ընտրած է այս կողմեր, անշուշտ ատ պէտք է պահուըտած լինի։

Եւ երրոր վանդակադրան զանգակը քաշելու վրայ էր, նշմարեց որ կիսաբաց էր։ Հրեց զայն և տեսաւ որ դրընապանին օթեակը թափուր էր։ Ներս մտաւ և փոքր բակի մը ծայրն, ուր սալարկին վէմերուն մէջ տեղերէն խոտ բուսած էր, տանը դուռը կրնկին վրայ բաց գտաւ։

Բիէտուշ հետն էր։ Գործակալք բաժնուած էին։ Մին մուտքը կը պահպանէր։ Միւսներն՝ իրարմէ պատշաճ բացակայութեամբ՝ դուրսի պատերուն կը հսկէին։

Դժբաղդաբար անօգուտ նախազգուշութիւն մ'էր այս. վասն զի Պ. Լը.քոք չուտով հասկցաւ որ տանը մէջ մարդ չկար։ Մէջի ընակչաց քիչ ժամանակ առաջ շտապով փախած լինելուն հետքերը միայն գտաւ. բայց արկղեր, ապդին անդին ձգուած առնական և կնոջական հագուստներ, ցան և ցիր թղթեր։

—Աւասիկ արկղեր, որք Արպալէթ փողոցի պորմին մէջ դտնուածներուն կը նմանին, մրմռաց Բիէտուշ։

—Աւասիկ նամակի պատեան մը, որոյ վրայ «Հարրի Ցէրմոթ, ի գղեակն Սէ.քինեիի» գրուած է գոչէց հայր Լը.քոք։ Ցէրմոթ, Թոլպիաքի անունն է։

—Բոյնը ձեռք անցուցինք, բայց թռչունները թռած են։

—Հեռի չեն կրնար լինիլ։ Թոլպիաք հաղիւ ժամանակ ունեցած է Փարիզէն վերադառնալու եւ ջաղայքին աւազակներուն հետ տեսակցելու։

—Ճշմարիտ է. բայց կրնայ Օրլեան դնացող կառախուռի մը նստելով մեկնած լինիլ, և սատանան գիտէ ո՛ւր է այժմ։ Հեռագիր պէտք է ղրկել ամէն գիծերու վրայ։

—Ո՛չ, ըսաւ ծերունին հատկլեալ ձայնիւ, անօգուտ է... ժամն եօթն է.... և վաղ առաւօտ,... լոյսը ճեղքուածին պէս.... համոը պէտք է ինձ... Թոլպիաք իւր հէտ տարաւ զայն թէ այս գաւառակի մէջ թողուց։ Ի՞նչպէս պիտի դտնենք։

Դժբաղդ հայրը թիկնաթոռի մը վրայ ընկաւ, գլուխն երկու ձեռներուն մէջ առաւ և խոր մտածութեանց մէջ սուզեցաւ վրդովել։

Ցանկարծ ելաւ կանգնեցաւ։

—Զուէ՛, ըսաւ իւր հաւատարիմ օժանդակին։ Դնա պատմէ տեսածդ ապահովութեան պետին։ Ըսէ անոր թէ ապացոյցներ ունիմ Թոլպիաքի դէմ... ցոյց տուր անոր այս հագուստն... հասկցուր սրիկային փախչիլը... ջաղայպաններուն անհետիլը... սուտ խօսք եթէ հարկ լինի, երդուիր թէ համարը դտնելու վրայ եմ, և պաղատէ որ քսան և չորս ժամու յետաձգումն ձեռք բերէ... մարիս մէջ խորհուրդ մը ծագած է... բարերար Աստուծոյ կողմէ ներշնչութիւն մը... եթէ ցերեկ մ'և գիշեր մը չկորցուի ինձ, ապերկրայ եմ որ պիտի ազատեմ որդիս։

Բիէտուշ կարծեց թէ Պ. Լը.քոքի խելքին կուգար. բայց դիտողութիւններ ընելու ժամանակը չէր, և պատասխանեց.

—Կ'երթամ, և վատահ եղիր, վարպե՛տ. եթէ չկրնամ յետաձգում ձեռք բերել, յանցանքն իմն չպիտի լինի։ Վճռոյն գործադրութիւնն եւ դարձնելու ժամանակն անցած է... բայց վերջապէս... երրոր լսեն իմ խօսքերս, շատ անօրէն մարդիկ պարտին լինիլ որպէս զի մերժեն ձեր խնդիրը։

Հայր Լը.քոք առանց աւելի խօսք մ'ըսելու՝ թողուց զայն որ դնաց։ Դիտեր թէ կրնար վատահիլ անոր ուշմութեանն ու անձնուիրութեան վրայ։

Պ. Լը.քոք երկար չմնացաւ դղեակին մէջ։ Մի.ոքը բան մ'ասկած էր, կ'ուզէր կատարել՝ առանց վայրկեան մը կորսընցնելու։

Կոչեց գործակալներէն մին, և անոր հետ լաւ մ'աչքէ անցուց Թոլպիաքի թողած բնակարանն։ Այս խուզարկութիւն կատարելապէս համոզեց զայն թէ թշուառականն ու համախոհուհին հոն չէին, բայց բնակած էին անդ։

Անօգուտ էր հոն սպասել զանոնք։ Եւ սակայն Պ. Լը.քոք անդ թողուց իւր մարդացմէն մին, և միւսներուն հրաման ըրաւ որ իրեն հետ դան։

Ծերունին ուղի մ'ընտրեց, որ ամենէն մօտակայ Մորսան գիւղը կը տանէր։

Փութապինդ կը քալէր շարժակելով և ինքնիրեն խօսելով, ի մեծ զարմանս իւր ուղեկից զինուորաց, որք կ'սկսէին հարցնել իրարու թէ իրենց հրամանատարը խելագարած էր արդեօք։

Առաւել մեծ եղաւ իրենց զարմանքն՝ երրոր դղեակէն երեք հարիւր քայլ հեռի տեսան որ Պ. Լը.քոք մէկէն կանգ առաւ, ուշադրութեամբ դեսակին կողմը նայեցաւ, և յանկարծ ճանրէն դուրս ցատկելով՝ դէպի մարգագետինն թռնել սկսաւ մեծաքայլ։

Իրենց խելքն անդորրելու համար եռեւէն դնացին, և շատ չանցած տեսան որ քահանայի մ'եռեւէն կը վազէր, որ իւր աղօթագիրքը կարդալով Օրժ գիւղակին եզրէն կ'երթար։

Պ. Լը.քոք քահանային քով հասաւ երրոր նա կամուրջէն անցնելու վրայ էր, և հեռաւեալ կերպիւ խօսք ուղղեց անոր.

—Ցանուն Աստուծոյ, պարո՛ն երէց, ըսէք ինձ թէ դուք չէ՞ք այն քահանայն որ երեկ սա հիւղակը կը մնայիր երիտասարդի մը հետ, որ ձեզ կ'ապաստը ջրին եղն։

—Այո՛, պարոն, ես եմ պատասխանեց եկեղեցականը, զարմանալով այս անակնկալ հարցման վրայ։ Կրնա՞մ գիտնալ...

—Որդւոյս կեանքը ձեր տալիք պատասխանէն կախեալ է։ Ո՞վէ այն երիտասարդ։

Քահանայն վարանեցաւ վայրկեան մը և ըսաւ չկոթելով.

—Թեղճ խուլ-համր մը, զոր կը-թելու ձեռնարկած եմ, և որ ամէն օր կուգայ գիր դաս կ'առնու ինձմէ։

Պ. Լը.քոք մաղ մնաց պիտի մարէր ուրախութենէն. հաղիւ կրցաւ սա խօսքն արտասանել.

—Այս դղեակը կը բնակի, այնպէս չէ՞... սա անտառն առջեւի դըղեակը։

—Կը բնակէր։ Զայն վարձող օտարազգիները չուեցին այսօր։

—Եւ... իրենց հե՞տ տարին երիտասարդն, հարցուց ծերունին սըրտատանջ։

(Շարունակելի)

ունի համակրիչ այս երկու ներհակ ոյժերէ միայն կամ միւսին։ Եթէ, ըստ բացատրութեան Պ. տը Պրովիֆի, ամեն երկրի դրամատէրաբ տեսակ մը ֆը-բրանմասնական կապով կապակցեալ են իրարու հետ, ամեն երկիրներու չքաւոր, «անժառանգ» և աւելի կամ նուազ յեղափոխական դասերուն միջև։ ալ կայ նմանօրինակ կապ մը։ Կրնանք ուրեմն քաղաքակիրթ աշխարհն ընկերապէս երկու մեծ բանակներու բաժնուած նկատել։ Եթէ դրամատէր բանակը բացառիկ ազդեցութիւն մ'ի գործ կը դնէ կառավարութեանց աշխարհավարութեան վրայ, հակառակ բանակը պէտք չէ կարծել թէ բնաւին անզօր և անազդեցիկ է։ Եթէ ցարդ այս երկու բանակներ քով քովի կրցած են կենալ, գլխաւոր պատճառը սա է թէ, այն երկիրներու մէջ ուր սոյն երկու ներհակ տարերց ընդհարումն ամենէն աւելի զդալի է, փոխադարձ զիջումներ եղած են պարբերաբար։ Ինչ որ աղնուականութեան, կալուածատիրութեան և ընդհանրապէս ընչաւէր դասերուն իրաւունքները կը նուազեցնէ, զիջում մ'է չքաւորներու և յեղափոխականներու բանակին, և այսպիսի զիջումներ եւրոպական երկիրներու մէջ շատ եղած են մինչև հիմա։

Թէ ո՞ր կողմն յաղթող պիտի ելնի ի վերջոյ, ո՛չ ոք կրնայ ըսել։ Դրամագլուխը շատ տեղեր դերիշխան գիրք մը կը բռնէ Աշխատութեան դէմ։ Այժմու քաղաքական, ընկերային և տնտեսական կարգերն ու կանոններն աւելի կամ նուազ կը նպաստաւորեն Դրամագլխին այս գիրքը։ Բայց Աշխատութիւնն ալ արդէն ոյժ մ'է, մինչ դարուս սկիզբն այսպիսի ոյժի մը գաղափարն իսկ հիմ չէր բռնած տակաւին։ Մարդկային ընկերութեան ամենէն բախտաւոր վիճակը պիտի լինի թերեւս այն, յորում սոյն երկու մեծ զօրութիւնք հաւասարակշռեն զիրար, առանց բացարձակ և բանաւոր տիրապետութիւն մ'ի գործ դնելու իրարու վրայ։ Բայց ներսոյա քաղաքական և ընկերային մեծամեծ յեղաշրջումներ կամ բարեշրջումներ պարտի տեսնել մինչև որ գայ այս բարեբաստիկ օրն, որ շատ տնտեսագէտներու և քաղաքագէտներու համար լոկ երազ մ'է հիմա։

ԱՆԿՈՒՄ ԽԱՐԴՈՒՄԻ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՁԱԽՈՂՈՒԱԾՔ

Մեք իրաւունք ունէինք հաւատ ընծայելու Խարդումի անկման ցաւալի լուրոյն, զոր առաջին անգամ Ռիւգէրի գործակալութիւնն հաղորդեց ուրբաթ օրը։

Լորտ Ռոզլի ինք այժմ կը հաստատէ դայս լուր։

Ռիւգէրի գործակալութիւնն հետեւեալ հեռագիրն հաղորդած է մեզ.

«ԳՈՒՇԻՐ, 6 փետր.

«Լորտ Ռոզլի կը հեռագրէ թէ Խարդումի ապստամբաց ձեռք անկման լուրն ստոյգ է։

«Պարագայք ծանօթ չեն տակաւին։ Բայց ստոյգ է թէ Խարդում քաղաքն յունուար 26ին Ապաբաց ձեռքն ինկաւ։

«Սպուարդ զօրավարին վիրաւորման վերաբերեալ անգլ. յատաջնթաց զօրավարին հրամանատար կարգեալ Սըր Չարլզ Ուիլսըն, որ յունուար 24ին Մէդամիէ ճանապարհ եւլած էր Կորտոն զօրավարէն գրկուած չորս շոգենաւուց երկուքովն՝ իր հետ ունենալով անգլ. բիչ մը զօրք, յունուար 28ին հասաւ Խարդումի առջեւ։

«Բայց ապստամբաց մէկ ստուերի յարձակման վրայ, Սըր Ուիլսըն պարտաւորեցաւ ետ դառնալ։ Անձապարանքը վերադարձած մէջոցին, շոգենաւը ընկղմեցաւ Նեղոսի մէջ։ բայց Սըր Ուիլսըն եւ անոր հետ դտնուողք կրցան ապահանիլ Նեղոսի մէկ կղզին, եւ շոգենաւ մը, ընդ հրամանաք Նուրի փաշայի, (օգնականին Կորտոն զօրավարի,) Մէդամիէ մեկնեցաւ զանոնք առնելու։

«Իսկ Կորտոն զօրավարի վիճակին վրայ որոշ բան մը ծանուցեալ չէ տակաւին։ Կը կարծուի սակայն թէ մասնութեան մը պատճառաւ դերի ինկած է Մէհէտիի մարդոց ձեռքը։»

Եգիպտական արժեքագիտոց վրայ տեսնուած դնոյ ծանր անկումներ ցոյց կուտան թէ Խարդումի անկումն օրշաի աննպաստ տպաւորութիւն մ'ըրած է Եւրոպոյ մէջ։

Սպասելով որ առաջիկայ թղթաբերը մեզ ծանուցանէ այս ցաւալի եղելութեան պարագայներն, այժմէն կարելի է դուշակել թէ, Մէհտին որ ժամ մը միայն հեռի էր Խարդումէ, տեսնելով թէ Կորտոն զօրավարը չորս շոգենաւեր և զօրք կը ղրկէր Մէդամիէ և այսպէս կը տկարացնէր իւր դիրքն, նոյն շոգենաւուց վերադարձէն առաջ սաստիկ յարձակում մ'ընելով տիրած է Խարդումի։ Արդէն քաղաքին պարիսպէն դուրս դտնուած մեծագոյն մասը շարունակ յարաբերութեան մէջ էր Մէհտիին մարդոց հետ։ Կ'երեւի սակայն թէ այս անգամ պարսպեալ մասն իսկ, յորում էր Կորտոն զօրավարն, ինկած է թշնամւոյն ձեռքն։ Եթէ պարսպեալ մասը տակաւին յապահովի լինէր, Սըր Ուիլսըն անչուշտ կը տեսնէր, և կ'ժամանակէր Կորտոնի ետեւէն։ Բայց երբ անգլիացի զօրավարն երկու շոգենաւերով կ'հասնի Խարդումի առջեւ, քաղաքն արդէն բոլորովին Մաբաց ձեռքն ինկած էր, որով Անգլիացիք, ցամաքի վրայ յենարան չունենալով բնաւ, անապարանց փախած են, և մոգապուր զերծած են կիր լինելէ Նեղոսի կոկորդիլոսներուն։

Անգլիական դեսպանատունէն առնուած տեղեկութիւնք եւս կը հաստատեն Խարդումի անկումը։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Շաբաթ իրիկուն հետեւեալ հեռագիրն եկաւ առ Ամեն. Տ. Եսայի Ս. Պատրիարք.

«Մի խանութիւնն անպատուութիւնքերկրութեամբ ընդունեց Յարութիւն Սրբազանի ընտրութեան լուրն, և անմիջապէս շնորհաւորեց զնորին Սրբազնութիւն»։

Յունվար 26
ի Վանս Հայոց Երուսաղէմի

Այս հեռագրէ զատ ուրիշ հեռագիր եկած չէ Երուսաղէմէն ի Պատրիարքարան՝ համ յերուսաղեմատուն մինչեւ այս առաւօտ։

Մայրաքաղաքս հասած մասնաւոր հեռագրերէ կիմանամք թէ Ամեն. Յարութիւն Սրբազան ընդունած է պատրիարքական պաշտօնը։

Երէկ Պոլսէն Տ. Միքայէլ քահանայի ստորագրութեամբ հեռագիր մ'եկաւ ի Պատրիարքարան, ի պատասխանի Կրօնական ժողովոյ այն հեռագրին, որ զինքն ի Կ. Պոլիս կը հրաւիրէր։ Ցիշեալ քահանայն կը խնդրէ որ թոյլ տրուի իրեն Պուրքէշ մնալ մինչեւ ի փետր. 4, և Եթէ նոյն թուականին չհասնի ի Կ. Պոլիս, յայտնեմ կրօնական իշխանութիւնն իւր վերջին ցիհան արտասանէ ի պատիժ իւր անհնազանդութեան։

Պատրիարքական Դեր. Տեղապահ Հայրն այսօրուան գումարեալ Կրօն. ժողովոյ նկատառման պիտի յանձնէ սոյն հեռագիրը։

Աւանդի Հայրենիք լրագրոյ կողմէ Նորատունկեան Մեծ. Յարութիւն էֆէնտիի դէմ եղած հրատարակութեանց առթիւ յիշեալ էֆէնտիի առ Քաղաքական ժողովն ուղղած գրոյն ինչպէս նաև Վարչութենէն ընդունած պատասխանագրոյն պատճէնները։

Գերապատիւ Պատրիարքական Փոխանորդ Ս. Հայր,

Նախագահ Ազգ. Վարչ. Քաղաքական պատգամաւոր ժողովոյ

Կեդրոնական վարժարանի խնդրոյն նիւթամամբ Ազգ. Կեդ. պատգ. Վարչութեան կողմանէ կարգեալ Խառն մասնախմբին տեղեկագրոյն հրատարակութեան առթիւ, Հայրենիք լրագրին ի մէջ այլոց հետեւեալ տողերն հրատարակեր է անցեալ դեկտ. 25ի 1708 թուոյն մէջ։

«Վարչութիւնն ինչպէս կը հաւանի նոր բակաղմ Հոգաբարձութեան անդամ ընտրուելիս Նորատունկեան Յարութիւն էֆէնտին, որ ամբաստանուած է թէ իւր վրայ եղած ազգային հաշիւները չ'տուղեր տալ Ազգային իշխանութեան, և որ Դալաթիոյ ժողովրդեան ստուար մասին հակակրութիւնն հրաւիրած է իւր վրայ»։

Այս տողեր երկու նպատակ կրնան ունենալ. առաջին՝ դիս անուանարկելու փոքր մը, և երկրորդ՝ ապէօգուտ ձեռնարկի մը նկատմամբ գայթակղութիւն սփռելու ճիգ մը։

Առաջինն կարեւորութիւն տալու սոյա վրայ չեմ, զի թշնամական կրից յարդարդ տալու համար եղած հրատարակութիւնք ընդհանրէն աւելի բան մը չեն արժեր, մանաւանդ երբ Ազգային ձեռնհաս իշխանութիւն մը կայ մեր ամենուս վրայ։

Իսկ երկրորդին մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեմ, դիւաբորաթ այն պատճառաւ որ իմ մասնակցութեանս առթիւ հանրութեան շահուց միասուելուն երբեք չեմ հաղորդուիր, և զանոնք պաշտպանելու համար ամեն տեսակ զոհողութեան պիրայօժար յանձնառու կը լինիմ։

Եւ ըստ որում Հայրենիքի Տէր և Տնօրէնին Ուսումնական Խորհրդոյ անդամ դանուիլը կրնայ նպաստաւոր հանգամանք մ'ընծայել դայթակղութեան տարածման, մասնաւորաբար հեռաբնակ Ազգայնոց մտ, որք չեն կրնար հրատարակչին դիտանց դիտակ լինիլ, ուստի և այս տեսութեամբ պատրաստ չեմ համարել այս անդամ բացարձակ լռութիւն պահել, այլ կը համարձակիմ դիմել Վարչութեան պատկ. Քաղ. ժողովոյ Անենին և նորա ուշադրութեանը ներկայել սա հիմնական պարագան թէ՝ եթէ իրաք եւ, ըստ հրատարակութեան Հայրենիքի, ամբաստանուած մի անձ եմ, պակի ժողովոյդ կը պատանի հեռի պահել զիս ազգային փափուկ պաշտօններէ. իսկ հակառակ պարագայի մէջ նմանապէս պատկ. ժողովոյդ անկ է ազդուցուա ձեռնարկներու յաջողութեան դէմ դայթակղութիւն սփռելու համար երեւան եկած սոյնօրինակ ճիգերն չեզրգանել։

Հետեւաբար կը խնդրեմ որ ինքն ընդունելն ինձ թէ՝ ներկայ պարագայիս մէջ պատկ. ժողովդ պատշաճ կը դատէ ի դիմաց Ազգ. Վարչութեան գործոնն ի գործ դնելու ձեռնարկել, թէ ինձ կուզուի թողուլ որ անհատական դիմումներով փութամ ջնջել վերոյիշեալ հրատարակութեան ազդամիտ հետեւանաց հաւանականութիւնն։

3 Յունվար 1885, Դալաթիա

Մնամ Գերապատիւ Տեսանող
Խորին յարգանք
Յ. Նորատունկեան

Մեծապատիւ Տէր,

Ի պատասխանի ամսոյս 3 թուականաւ Ձեր ուղղած նամակին՝ որ կը վերաբերէր Հայրենիքի լրագրոյ մէջ հրատարակութեան, ըստ որմնան Ազգային վարչութեան գործարարական ժողովոյ, կը ծանուցանեմ Ձեզ թէ Վարչական սեղանին վրայ Ձեր ասնուութեան դէմ որ եւ է խնդիր կամ բողոք չկայ, և թէ ժողովն միակտար փոխանութիւն կը տանէ Ձեր վրայ, և սոսր ապացոյց են Ձեզ յանձնուած ազգային ալեալ պաշտօններն, զորս արժանապէս կը վարիք, միայն պատասխանելով այդ փոխանութեան։

Իսկ դալով լրագրական հրատարակութեանց, նոքա իրենց հեղինակաց անձնական պատասխանատուութեան ներքեւ կը զրուին, և որեւէ պաշտօնական հանգամանք չեն կրեր բնաւին, և հետեւաբար չեն զօրեր ազդաւուտ ձեռնարկներու յաջողութիւնն արգիլելու։

Ուստի ժողովն պատշաճ չդատեր կարեւորութիւն տալ այդպիսի հրատարակութեանց և մասնաւոր միջոցներ ձեռք առնուլ անոնց դէմ։

Կ. Պոլիս 25 յունվար 1885

Մնամք աղօթարար
Պատրիարքական Փոխանորդ
Գէորգ Մ. Վ. Ռոտոստաֆլեան

Վիէննայի Ռոտոստ. կարեւոր շաբաթաթերթի յունուար 20 թուոյն մէջ հետեւեալ տողերը կը կարդանք.

«Մեծ գոհութեամբ կը նշանակենք թէ Կոստանդնուպոլսոյ մէջ Ուսարիոյ Վանական Սենեկի Փոխ-Պատենապետ Տէր Ասատատուր Զունդ այս օրերս Ազգանուականութիւն ստացած է։ Տէր Ասպետ Զունդ, մին է մեր հայրենեաց այն արդիւնաւոր և պատուաւոր անձերէն որ, հեռաւոր երկիրներու մէջ եռանդեամբ և յաջողապէս աշխատած են մեր ճարտարագործութեան բնական ասպարէզ մը դտնելու և աւստրիական տուրհառութեան յարաբերութիւններ հաստատելու։ Այս շահաւոր և մեծ ծառայութենէն զատ, զոր անհնար է ըստ արժանւոյն գնահատել, Տէր Ասպետ Զունդ Կոստանդնուպոլսոյ մէջ մեր հայրենակիցներուն միտ եռանդուն և առատաձիր պաշտպան եւ քաջադով կանգնած է, որով արժանի եղած է մեզ եւս՝ իբրեւ մշակարիս ասպետ՝ ինչպէս պրոիս ալ իբրեւ ազնուական մասնացոյց լինելու։ Այս պատճառով է որ իրեն շնորհուած այդ բարձրատիճան պատիւը, որուն արդեամբ արժանացած էր, մեր ամեն կարգերու և ակումբներու մէջ ջերմ գոհունակութիւն պատճառեց։»

ՄԱՍԻՍ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

1885 Յունուար 26

Պարոնանոր-Ռիւն

Ա. ԳՐԻԱԿԱՆ. Խորհրդաժողովներ հին եւ նոր բրանանութեան վրայ. Դիւանագիտութիւն առ վեր պատանութիւն։ Գ. Ս. ՕՏԵԱՆ

Բ. ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ. Խոսուվանութ, առ Տէր. Քահանայ. Ե. ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ

Գ. ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ. Տարեսկիզբ և նոր գրքերէն։ Լ. Բ.

Դ. ՁԱՆԱՁԱՆԵՐ. Մարդասիրաբար Անէլեան Բանգարան։

Ե. ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԱԿԱՆ, Բանի ամառանոցեալ ապրելիք։

Զ. ԲԱՂՈՒԱԾ ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ԼՐՈՅ. Արտաքին, Ներքին, Ազգային։

Լ. Վ.Պ. ՍԻՄՈՆԻ ԵՒ ՄԱՐԻ (ԿԶԱՎԻՆ ՏԸ ՄՈՆԹԼԻԷԼԷՆ) Թարգմ. — Մ. ՁՕՊԱՆԵԱՆ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝

Օմանբզի կառավարիչ Միւհիդտին պէյ Զարսանճագի կառավարիչ, և Քէչանի կառավարիչ Շերիֆի էֆէնտի Ագրիանուպոլսոյ Հավա գաւառակի կառավարիչ անուանեցան։

Վեհ. Սուլթանն հաճեցաւ առաջին կարգի Օսմանիէ պատուանշան ընծայել Կալլէսի իշխանի անդրանիկ որդւոյն Սալէր Վիքթոր իշխանին։

Երրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ կալուածական տոսց վարչութեան անդամներէն Պէհա պէյի, որ յատուկ պաշտօնով Ադրիանուպոլիս կը դտնուի։

Ռուսկոյ դեսպանին խորհրդական Պ Օնու. նախընթաց օր Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարար Սոխմ փաշայի հետ։

Թարգի երէկուան թուոյն մէջ կը կարդանք հետեւեալը.

Այս օրերս բոլոր ակիզոց մէջ խօսակցութեան նիւթ եղած են Խարդումի ապստամբաց ձեռքն իյնալուն և Կորտոն փաշայի կենաց անստոյգ վիճակին վերաբերեալ լուրերն։

Այդ լուրեր կրնան կերպիւ մը հաստատութիւն դտած համարուիլ երբ ի նկատ առնուի թէ ոչ մէկ կողմէ չհերքուելէ զատ, եգիպտական արժէքներու գնոյն վրայ 15 ֆրանքի անկում մ'եւս կը տեսնուի, մանաւանդ անգլիական արժէքներու գինն եւս որ ամենամեծ տատանումներու միջոցին իսկ շատ դժուարաւ ազդեցութիւն մը կը կրէր, իջնել սկսած է։

Տարակոյս չէ մնացած որ այդ դէպքն Անգլիացւոց համար բախտի ամենամեծ հարուած մ'եղած է, ըստ որում հետզհետէ հաստատութիւն կը գտնէ այն կարծիքը թէ Անգլիացւոց զինուորական զօրութիւնն չպիտի կրնայ առանձին գործ մը տեսնել, որով ստիպուած է այժմ Խալիֆայ հետ դաշնակցութիւն մը կազմել՝ անոր զինուորական զօրութիւններն իրենին հետ միացնելու համար։

Բայց իրաց ներկայ վիճակին առջեւ թէ՛ Անգլիացւոց և թէ՛ Խալիֆայի զինուորական զօրութիւններն յուսահատութեան ենթարկուած կրնան համարուիլ։

Զգիտցուիր թէ անգլիական նախարարութիւն այժմ ի՞նչ կը խորհի և ի՞նչպէս պիտի արդարացնէ ինքզինք հասարակաց կարծեաց առջեւ։

Մանաւանդ լորտ Ռոզլի, որ քառորդ ժամու մէջ թէլ Քէպիրի յաղթութիւնը տարած լինելուն համար կը պարծէր, և որ այժմ զկորտոն զօրավար աղատելու պաշտօնով յեգիպտոս կը դտնուի, այդ դժուարութեանց առջեւ ի՞նչ կը խորհի արդեօք։

Կը կարծուի թէ՝ իրր հետեւանք այդ դժուարութեանց՝ անգլիական նախարարութիւնը փոփոխութիւններ պիտի կրէ, և այդպիսի փոխոխութեան մը ազդեցութիւն այժմէն չկրնար սահմանուիլ։

Խնդրոյն զինուորական և քաղաքական վիճակին վրայ հետզհետէ առնուած տեղեկութիւնները հանդերձ մեր խորհրդածութեամբք, բնականաբար պիտի հրատարակենք։ Առ այժմ այդ լուրերուն մեր վրայ ըրած ազդեցութիւն՝ սա է թէ, ժամանակն եկած է որ Անգլիան մեզ հետ միանայ։

Կը յուսանք որ այս կէտ Անգլիոյ ուշադրութենէն ալ չպիտի վրիպի։»

Թիէնէրի վերջին հրդեհէն ազատելոյ ինպատ հանդանակութիւն մը բանալու համար կազմեալ յանձնախումբը մեծ եռանդեամբ կ'աշխատի։ Յանձնախմբի նախագահն է հանրածանօթ սեղանաւոր Պ. Սթէֆանովիչ։

Բաց յայլ և այլ նպաստներէ, գերլխաւորապէս կը յիշատակուի թէ Ցունաց Պատրիարքարանը 3,000 ղրուշ տրուած է, Տիկին Էլէն Զարիֆի 25 Օսմանեան ոսկի և Պ. Բուրճի 25 մէճիտիէ։

Կը յիշուի թէ Արեւելեան Բումելիի կուսակալ Կավրիէլ փաշա անցեալները թոյլ չէր տուած որ Մակեդոնիոյ կարգեցեալ հարստահարութեանց պատրուակաւ Փիլիպէի մէջ գումարեալ մի-թինկին կողմէ հեռագրեր զարնուին առ Պ. Կաստանի և առ Պ. Լավէյ, Ասոր վրայ, Սոֆիա բնակեալ քանի մը Պուլղարք հեռագիր մ'ուղղեցին առ Կավրիէլ փաշա, որով իրենց «խորին արհամարհանքը» կ'արտայայտեին։ Կուսակալը սոյն անարգական հեռագրի պատճէնն իսկոյն Պուլղարիոյ իշխանին յղեց Նամակաւ մը, յորում իրաւամբ կը դանդատէր թէ Պուլղար կառավարութիւնն հոդ չէ տարած այն տեսակ հեռագիր մ'արգելուլ։

Պուլղար Նախարարութիւնը նկատղութեան առնելով Կավրիէլ փաշայի գանդատագիրը, բաւական ծանր տուգանքի դատապարտեց այն հեռագրական պաշտօնեայներն որք յիշեալ հեռագրին զարնուած օրը պաշտօնի վրայ կը գտնուէին։

Այս աւուր թուրք լրագիրք՝ առանց ստուգութիւնն երաշխաւորելու կը ծանուցանեն թէ Նախորդ սպարապետ Ապա-իւլ-Քէրիմ փաշա, որ Մինիլի կը բնակէր, մեռեր է։

Եվրոպական նախարարութիւնը չորբերականաւ մը ծանոյց գաւառական իշխանութեանց թէ վարչական խորհրդոյ և այլ պաշտօնական մարմնոց կողմէ զինուորականաց կամ անոնց ընտանեաց տրուած Մադաֆները դրոշմաուրքէ ազատ պիտի լինին։

Լա Թիւրքիի մէջ հրատարակեալ վիճակագրական ցուցակէ մը կը տեսնենք թէ 1884 տարւոյ մէջ Կ. Պոլսոյ նաւահանգիստը մտնող անգլիական, նորվեկիական, դերմանական, պելճիական և հելլենական շոգենաւուց թիւն է 1702, 1,957.871 թոնակշիռ բեռով։

Թուրք լրագիրք կը ծանուցանեն թէ տրոց վերատեսչութեան պաշտօնեայք այսուհետեւ ամեն առաւօտ մէկ մէկ ժամ արաբերէն և պարսկերէն լեզուաց դասախօսութեանց ներկայ պիտի դտնուին յիշեալ պաշտօնատան մէջ։ Այս դասախօսութիւն պարտաւորիչ պիտի լինի։

Կայս. կառավարութեան կողմէ ձեռք առնուած միջոցներուն հակառակ, ԲԷՖԲԻՒ արտադրող այդերու յօտար երկիր փոխադրութիւնը կը շարունակուի այնքան մեծ քանակութեամբ, որ կը վախցուի թէ օր աւուր նուազի յիշեալ արտադրութիւնն ի Թուրքիա։

Հետեւաբար նորանոր միջոցներ ձեռք առնուելուն այս նպատակաւ։ Յատուկ շրջաբերականաւ մը պատուիրուցաւ բոլոր այն դաւառաց, ուր սոյն այդերէն կը դտնուին, թէ բացարձակապէս արգիլեալ է ծովու ճանրով փոխադրել զանոնք Թուրքիոյ մէկ կողմէն միւս կողմն։

Իսկ ցամաքի ճանրով փոխադրութիւնը ներելի է, պայմանաւ միայն որ հօտին տերը երաշխաւորութիւն մը ցոյց տայ, ինչպէս նաև փոխադրութենէն յետոյ սաացագիր մը (իլմուհապէր) այն տեղւոյն մաքսատունէն ուր փոխադրուին այդերն։

Այս սաացագիր ցոյց պիտի տայ թէ այդերն օտար երկիր չեն փոխադրուած։ Իսկ եթէ փոխադրեալ այդերուն տերը չկրնայ այսպիսի սաացագիր մը ներկայացնել, պիտի կորուսանէ այն գումարը, զոր իր աւանդ թողած էր։

Գոհութեամբ կը ծանուցանենք թէ Ցար տիւ Պոսֆոր լրագիրն այս օրէն սկսեալ հիմնովին ճոխացուցած է պարունակութիւնն և ծաւալն ընդարձակած է, լրագրոյն դինն ալ 20 փարայի իջեցնելով։

Թուրք լրագրոյ մէջ տեսնուած պաշտօնական ազդ մը վերահին կը ծանուցանէ թէ Դայմադամութեան և Միւտիրութեան պաշտօն խնդրող անձինք չպիտի կրնան ընտրելի լինել այդ պաշտօններուն, մինչ որ նոր տասնորդական կշռոց սրէնքներն ուսած լինելին չհաստատեն կրթական նախարարութեան վկայագրով։

Նորէնֆիլտի թենդանօթի գործարանին ներկայացուցիչ Պ. Կիւսթավ Բուս այս առաւօտ մայրաքաղաքս եկաւ։

Թարէթ լրագիրն իւր երէկի թուոյն մէջ Կայս. կառավարութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ այն կարեւորութեան վրայ՝ զոր Ափրիկեան Տրիպոլսէն և մասնաւորաբար Պենկազիի գաւառէն եկող քաղաքական լուրերը կը տանան որ քան զօր։

Հալէպի ոստիկանութեան նախորդ հրամանատար Շահին փաշա, որ գաւառին կուսակալ Ճէմիլ փաշայի դէմ դաւեր նիւթելուն պատճառաւ պաշտօնանկ եղած էր, նամակ մը գրելով առ Հ-էյէթ՝ կը պաշտպանէ ինքզինք իւր դէմ եղած ամբաստանութեանց համար։

Հ-էյէթ, Շահին փաշայի առաքինութիւններն հրատարակելէ յետոյ, կը խնդրէ որ Կայս. կառավարութիւնը քննութիւն մը բանայ Հալէպի մէջ պատահած վերջին դէպքերուն վրայ։

Կայսերական Լիսէին Արարերէնի ուսուցիչ Զէհնի էֆէնտի, իւր աշակերտներէն Ալի Նազիմ պէյի հրատարակած Թուրքերէն քերականութեան դասագրքին սկիզբն յառաջաբան մը գրած է, յորում խստիւ կը քննադատէ դարուս Օսմանեան գրագէտներն, որք իրենց յօրինած թուրքերէն քերականութեան, ինչպէս նաեւ բառից դասակարգութեան մէջ եւրոպական քերականութեանց կը հետեւին։

Զէհնի էֆէնտի կը գրէ թէ գիտութիւնն և արուեստ անբաժան են միմեանց, և թէ կոյրզկուրայն դանոնք ընդօրինակելով միայն կարող է մարդս չշեղիլ ճշմարտութեան շաւղէն։ Զէհնի էֆէնտի իւր յառաջաբանին մէջ քննադատած է նաեւ Ճէվտեթ փաշայի և Ֆուատ փաշայի քերականութիւններն։

Ի պատասխանի այս քննադատութեանց, կարդ մը գեղեցիկ յօդուածներով, որք կը կարծուի թէ Ճէվտեթ փաշայի որդւոյն Ալի Սուատատ պէյի դրչէն ելած լինին, Թարիդ լրագիրը կը հերքէ Զէհնի էֆէնտիի փաստերն, հաստատելով նախ թէ հիմնական տարբերութիւն մը չկայ եւրոպական և արաբական լեզուագիտութեանց միջեւ, և թէ օսմանեան լեզուագիտութիւնը պէտք չէ բնաւ ետ մնայ արդի գիտութեանց յառաջդիմութեան շաւղէն, արաբական աւանդութեանց հետեւելու պատրուակաւ։

Լոյտի ընկերութեան Էլէ- անուն շոգենաւն, որ հինգշաբթի օրը մեկնեցաւ Եգիպտոս երթալու համար, ուրբաթ առաւօտ խրեցաւ Կէլիպոլուի բացերը։ Լոյտի երեք շոգենաւք յօդնութիւն փութացին անմիջապէս, և ամեն ջանք կը տարուի խրեալ շոգենաւն հանելու համար։

Նախընթաց իրիկուն ժամը 11ը 45 անցած Հայտար-փաշայէն մեկնող երկաթուղւոյ կառաքանը Բէնտիքի և Բարթալի միջեւ գծէն դուրս եկաւ։ Սակայն բարեբաղդաբար մարդու վնաս չպատահեցաւ, և հասած անմիջապէս օգնութեանց շնորհիւ կարելի եղաւ փիւատեի մէջ կառափոքրը գծին վրայ բերել։

Սիւլէյմանիէի մզկիթին բեմին առջեւ նոյն իսկ նորա հիմնադիր Գանունի Սուլթան Սիւլէյմանի ձեռամբ կախուած յախճապակեայ հնութիւն մը գողցուած լինելով, ոստիկանութիւնը յաջողեցաւ ձերբակալել գողերը։

Մալթէրէի ոստիկանութիւնն յաջողեցաւ այսօր ձերբակալել այն գողերու խումբն, որք անցեալները նպարավաճառի մը խանութը կողոպտած էին։ Գողտներուն մեծ մասը գտնուեցաւ։

Այս շաբաթ գիշեր, ժամն երկուքին միջոցները Եալը-Քէօշկիի առջեւ խարսխեալ Խարէի Մախսուսէի Գայէէի անուն շոգենաւուն զեկավար Օսման անուն անձը քանի մը կողոպիներ հանելու համար նաւուն մթերանոցն իջած միջոցին, ոտքը սահելով ինկաւ, և ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։ Անմիջապէս լուր տրուելով նաւահանգստի վերատեսչութեան, բժիշկ զրկուեցաւ և հարկ եղած դարմանները տրուեցան, բայց ի զուր։

Խեղճ մարդը մեռաւ երեկ առաւօտ։

ԱԶԳ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

Օսմանեան Հանրային Պարտուց Թղեալ հասութից Վարչութիւնը կը ծանուցանէ հասարակութեան թէ լրագրաց, տպեալ թղթերու, ծանուցմանց և այլ ամեն կարգի ազդարարութեանց յատկացեալ 2 փարանոց նոր թղթադրոշմ մը սահմանած է երկու գոյներով, կապոյտ և կարմիր, որ շրջաբերութեան պիտի հանուի յառաջիկայ փետրվար 1/13էն սկսեալ։

Հետեւաբար կ'ազդարարուի թղթադրոշմ վաճառողաց թէ այժմէն 2 փարանոց դրոշմաթուղթերը մինչև 1885 մայիս 1/13 պիտի կրնան գործածուիլ, և մինչեւ այդ թուականը պիտի կրնան փոխանակուիլ նոր թղթադրոշմերու հետ, Թղթադրոշմի կեդրոնական գրասենեակին, ի Մէհմէտ Ալի փաշա խան, թիւ 20։

Այս պայմանաժամէն յետոյ, ո՛ր և է թուղթ կամ պաշտօնագիր որ թղթադրոշմի կանոնագրի համաձայն 2 փարանոց դրոշմաթուղթ պէտք է կրէ, եթէ այս նորահաստատ թղթադրոշմէն տարբեր թղթադրոշմ մը կրէ, իբր չը դրոշմեալ պիտի նկատուի և օրինաց տրամադրած պատժոյն պիտի ենթարկուի։

Կ. Պոլիս 26 յունվ. 7 փետր. 1885

ՏՕՔԹԷՕՐ ՄԱԳԴԻՍԻ ՇԻՐԻՆԵՐԵԱՆ

ՎԱԿԱՅԵԱԼ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

ՓԱՐԻԶՈՒ

Իւր բնակութիւնն հաստատած լինելով ԼԵՐԱ, ՊԷՐԵՍԷՐ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 13, պատիւ ունի ծանուցանել արդէն հասարակութեան թէ ամեն օր, կէս օրէն վերջ, տանկական ժամն 3էն մինչեւ 10 կընդունի ամեն տեսակ հիւանդներ, ինչպէս նաեւ մանկաբարձական քննութեանց կարօտ և այլ հիւանդութեանց ենթակայ կիները։

Տօքթէօրը բացի սոյն ժամերէն կը գբաղուի չորեքշաբթի և շաբաթ օրերն առաւօտեան ժամը 4 1/2 էն մինչեւ 6 1/2, Պոլիս Աքսէրայ Լալէլի Եէնկի Թուրուսպա թիւ 101 Փոխադուսն էֆէնտիի դեղարանն և երկուշաբթի, հինգշաբթի օրերն ալ առաւօտեան ժամը 4 1/2էն 6 1/2, Պոլիս, Պաչէ դարու Մէրհամլիճեան էֆէնտիի դեղարանը։

Իսկ երեքշաբթի և ուրբաթ օրերը, մինչեւ կէս օր, Գալատիոնաքի, Իսրայէլ էֆէնտիի դեղարանը։

Ցիրեալ Տօքթէօրը պատրաստ է միշտ և ամէն տեղ ձրիաբար դարմանել իրեն դիմող կարօտ հիւանդներն, ինչպէս նաեւ աղքատ ծննդաբերներու քով երթալ և հարկ եղած դարմանն ընել անձնուիրաբար։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՆ ՀԱՎԱՍ

ՖՐԱՆՊՈ-ՉԻՆԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

Հանոյ, 7 փետրվար

Պրիէր տը լ'Իլ զօրավարն երէկ գրաւեց այն ամուր բանակեալն ուր Զիանցիք հաստատուած էին ի Տոնկսն։ Ֆրանսացւոց կորուստք յոյժ փոքր են։ Պրիէր տը լ'Իլ զօրավարն այժմ Լանկսոնէն երկու աւուր ճանբայ միայն հեռի կը դտնուի։

Հանկ-Բոնկ, 8 փետրվար

Ֆուրպէ ծովակալը փետրվար 1ին յետս մղեց Զինացւոց մէկ յարձակումը։

Յունուար 25էն ի վեր, սեղի ունեցած դանդան կռուոց մէջ Զինացւոց կորուստները 700 մեռեալ կամ վիրաւոր կը հաշուին։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ԳՈՐՍ

Գալաթիա, 28 Յունվար

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽՈՒՆԱԿԱԳՐՈՅ

ամիս	Լոնդրայի	վրայ	(պանքայի)	110 1/4
3	»	»	(վճռական)	109 7/8
3	» Բարիզի	»	(պանքայի)	22 90
»	»	»	(վճռական)	22 57 1/2

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսոլիտ

Երեկ երեկոյ գոցուեցաւ	դ. կտ.	9 16
Պօրտային գոցուելէն վերջը	»	9 15
Բերսի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	9 15
Բարձրագոյն գին	»	9 16
Նուազագոյն	»	9 15
Կէս օրին	»	9 15 1/2
Իւնիֆիթ եգիպտական Գ. Կ.		73 30
Երեկ իրիկուն գոցուեցաւ		74 12 1/2
Բերսի մէջ		— —
Այս առաւօտ բացուեցաւ Գ. Կ.		74 10
Կէս օրին		74 2 1/2
Հելլէնիզմ		12
Բէօր գանսոլիտէի		—
» իւնիֆիթի		—
Փոխառութիւն 1863	ֆր.	78
» 1865	»	60
» 1869	»	52
» 1873	»	46 30
Պան տիւ Թրէզոր	Անգլ. լ.	22 25
Բուլգարի երկաթուղի	ֆր.	46
Թալիկսօն տը Բրիօրիթէ	»	—
Բամնեթուղի Լաւրիօմի	»	70

ԲԱՆԿԵՐՈՒՄԻ

Յոսիֆեթ ֆէնէրալ	Գ. Կ. Անգլ. լ.	3 25
Քրէտիթ ֆէնէրալ	» » Օսմ. լ.	6 30
Պանք տը Գոնս	» » »	3 10
Սօս. Շանթ է վիլէօր	» » Օսմ. լ.	3 25
Թրամուէյ	» » »	267 1/2

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	գրչ.	100
20 ֆրանկնոց	»	87 31
Անգլիական ոսկի	»	110 21
Բօլ Խէերիալ	»	90 20
Քրիմիոց	»	51 20
Ռուպլի թղթադրամ	»	3 53
» արծաթի	»	39 10
Ֆիւորին	»	9 2
Մէճ. արծ. (տարբ.)	»	107 38
Վենետիկ	»	102 35
Հինգնոց	»	102 35
Մեթալիք	»	99
Գրնեռ	»	300
Թղթադրամ	»	3200

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵ

Լոնտոն, 7 փետրվար ժամ 5 վայր. 45 երեկոյ

Անգլ. քսանօրեայ գոցուեցաւ		99 9/16
Օսմ. բացուեցաւ		16 15/16
» » գոցուեցաւ		16 15/16
Օսմ. փոխառութիւն 1865		12
» » 1869		10 1/4
» » 1871		69 3/4
» » 1872		20
» » 1873		9 1/8
Փոխառութիւն 1877		82 1/2
Պանք Օթոման		13 3/4
Ռուսական փոխառ. 73 (գ. կ.)		96 3/8
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիթ)		66
» առանձն. (բրիվիլէժիթ)		86 7/8
Ցարյա Սահիթ		64
Ֆօմանիթալ (փոխառ. Բոչիլա)		86
Հունգարական պարտատոմսագիր 1877		—
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ		—

Վիէննա, 7 փետրվար ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ		123 90
Օսմանեան երկաթուղի		23

Բարիզ, 7 փետրվար ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 % բաց		109 35
» » 3 % բաց		80 65
Օսմանեան քսանօրեայ բացուեցաւ		17 20
» » գոցու. գ. կ.		17 17 1/2
1865 Մեսագիալ Սերի Բ		20
1869 » » Գ		17
1873 » » Դ		17
Օսմանեան երկաթուղի		46 62 1/2
» Բէժիֆ բամնեթուղիք		— —
Պանք Օթոման		600
Գրէտիթ Լիոնէ		545
» Ֆոնսիէ գ. կ.		1323 75
Բամնեսոս Լիոնի (գուբ. կոր.)		1265
Սուէզի ջրանցք		1865
Ռուսական 5 % 1877ի (գ. կ.)		99 3/4
Իտալական Ռանթ (գ. կ.)		97 35
Եգիպտական միացեալ գոց		336 25
Սպանիական (արտաքին) (գ. կ.)		61 3/8
Բրիօրիթէ Թիւրք		405
5 % Հելլենական (գ. կ.)		34 25
Զէջ Լոնտրայի վրայ		25 26

ԲԱՐԻԶ ԲԹԹ ՊՈՒՐՍ

Փետրվար 7 ժ. 10, վ. 45

Ֆրանս. Ռանթ, 4 1/2 %		109 36 1/4
Օսմանեան »		17 17 1/2
Եգիպտական միացեալ		337 50

ՇՈՒՇԻԻ ԽՆԴԻՐԸ

ԼՈՒՍԱՒՈՐԱԿԱՆ ՀԱՅՔ ԵՒ ԼՈՒՏԵՐԱԿԱՆՔ

Անցեալները Բոսֆէ Կոյրէրէն առնելով հաղորդեցինք թէ Շուշիի Լուսաւորչական և Լուտերական Հայոց մէջ մեծ խռովութիւններ և չփոթութիւններ տեղի ունեցած են, թէ Լուսաւորչական Հայերը յարձակած են Լուտերականի մը խանութի վրայ, սակն ինչ ոճաձուցած են և թէ հարիւրաւոր Հայ Լուսաւորչականներ մտադիր եղած են ազդեցիկ Լուտերականաց տունները և ժողովարանը կործանել։ Բուսկի Կուրիէրի Ղարաբաղի թղթակիցը վերջին օրերս վերոյշէալ թերթի մէջ մանրամասնօրէն կը նկարագրէ այդ նշանաւոր խռովութեան շարժառիթը և պարագայները։

«Ասկէ 40 տարի առաջ, Բողոքականութիւնը առաջին անգամ մտաւ ի Ղարաբաղ Պաղէշէն եկող բողոքական ծաւալիչներու ձեռամբ։

«Այն ժամանակ եւս ժողովրդեան մէջ մեծ յուզում յառաջ եկաւ և այլ և այլ անկարգութիւններ տեղի ունեցան. ժողովուրդը պահանջեց որ վերջ տրուի Բողոքականաց գործունէութեան և հեռանան իրենց երկրէն. կառավարութիւնը չուզելով ժողովրդեան ցանկութեան հակառակ վարուել, արգիլեց միսիոնարներն իրենց մարդասիրական ծաւալումն ընելու ժողովրդեան մէջ և հրամայեց իսկոյն հեռանալ Շուշիէն։ Միսիոնարները որ ունէին անդ գրպրոց, տպարան, պարտաւորուած էին վերջնականապէս վաճառել զայս ամենը և թողուլ քաղաքն։ Բայց նոցա ազդեցութիւնն երկար ժամանակ մնացեր էր, և մինչև այժմ տակաւին մնացած է նոցա յիշատակ։ Բաղաքի մէջ կը մնային Լուսաւորչականութենէ իրոբոքականութիւն դարձած քանի մը հայ ընտանիքներ։ Այնուամենայնիւ այդ ժամանակավիճային գաղտի դիգդհոութիւն կը տիրէր Լուտերականներու դէմ։ Տակաւին 1860ի տարեները կրօնական ժողովականութեան նմանօրինակ ցոյց մ'եղաւ այնպիսի մարդոց դէմ, որք ամենեին յանցաւոր չէին, այլ միայն համակրութիւն յայտնած էին Բողոքականութեան նկատմամբ և վերջապէս այս դեկտեմբերի կէսին խիստ մեծ երկիւղալի և ազգակալի ցոյց մ'եղաւ ընդդէմ Բողոքականութեան։ Ժողովրդական յուզումը և խռովութիւնները քանի մը օր տեւեցին և գլխաւորապէս Լուտերականաց տուներ. և խանութներու առաջ տեղի կունենային։ Ոստիկանութիւնը անկարող եղաւ ամբոխը ցրուելու և հաւիւ տեղւոյն առաջնորդ Սարգիսեան արքեպիսկոպոսն և դաւառապետ Դուբրովսկին կարողացան հանդարտեցնել հաղարաւոր անձերէ կազմեալ ամբոխը որ խռնուած էր փողոցի և առաջնորդարանի դաւիթն։ Ամբոխը նոյն իսկ փողոցի մէջ ընդհանուր ժողով կազմելով վճիռ արձակեց եւ պահանջեց որ կառավարութեան ըրանաւ գլխաւոր Բողոքականաց ընտանիքները նոյն հետայն քաղաքէն դուրս վռնտուին։

«Վերոյիշեալ խռովութեանց և յուզմանց գլխաւոր շարժարիթն այն է որ Բողոքականք յանդգնած են ծաղրել հայկական եկեղեցւոյ կրօնական սովորութիւններն ու խորհուրդներն։ Շուշիի մէջ Բողոքականները հայ հասարակ ժողովրդեան մէջ աւելի կրթեալ մասն կը կազմեն։ Քաղաքը միակ տպարան ունի, այն ալ բողոքականութեան գլխաւոր ուսուցիչ Միրզա-Ճօն-Մուգրուտի Յակոբեանի կը պատկանի։ Ժողովրդեան արդարութիւնը կը պահանջէր որ Բողոքականները զգուշանային և չծաղրէին այլազան քրիստոնեայ հասարակութեան մը կրօնական սրբազան զգացումներն։

«Այս յուզմանց միակ օգտակար արդիւնքն այն եղաւ որ ստորագրութիւն բացուած է Լուսաւորչական Հայոց հոգեւոր դպրոցի համար տպարան հաստատելու։ «Մինչեւ որոյ հորոյ, ռամիկը չի խաչանքեր իւր երեսը» կ'ըսէ ռուսական առածը։ Շուշիի երիտասարդութիւնն որ արդէն վաղուց կառավարութենէն թոյլտուութիւն կը խնդրէր մատենադարան և տպարան հաստատելու և չաթաթաերթ ու օրագիր հիմնելու, կը հասնի իւր նպատակին։»

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի

ԱՄՈՒՍՆԱԹՈՂՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԿՐԿՆԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՂԷՇ, 10 յունվար

Անիշխանութեան երեւոյթն ինչպէս շատմը զեղծումներ նոյնպէս ամուսնաթողութիւնն ու կրկնամուսնութիւնն ընդհանրացած են ի Բաղէշ և ի շրջակայս։

Դեր. Տեղ. Ս. Հայրն Բաղէշ գալէն ի վեր քսան չափ կիներէ խնդրագրեր ընդունեց, որք իրենց վիճակին դարման կը խնդրէին, յայտնելով թէ իրենց ամուսիններն ձգելով զիրենք, ուրիշի հետ ամուսնացած են վերստին։ Դեր. Տեղապահ Ս. Հայրն շուարեցաւ այդ պարագային մէջ, զի առաջին կիներն ունէին մի քանի զաւակներ, նոյնպէս վերջինք. հետեւաբար այս պիսի գործողութեանց առաջն առնելու համար մի քանիսն կառավարութեան միջոցաւ պատժել տուաւ և ապօրինի կիներն ձեռքէրնուն առաւ. նոյնպէս մի քանի բռնի ամուսնութիւնք տեղի կ'ունենային, որոց առաջին առաւ ազդու միջոցներով ու ապիկանց կամայ համաձայն պսակել տուաւ. միայն անցեալ օր Իսլեթայ Մվար գիւղի մէջ սոսկալի արարողութեամբ բռնի ամուսնութիւն մը տեղի ունեցեր է. Դիժբաղդ աղջիկն՝ որ Զրհոր գիւղէն է, զոհ գացեր է գիւղի Բէս Շահրոյի կամաց. այս ամուսնութեան առթիւ խնդրագիր ալ եկաւ Առաջնորդարան, բայց դեռ քննութեան առնուած չէ. լսածիս նայելով՝ Բաղ. ժողովոյ ամենարներէն սմանք լուութիւն պահել կ'աշխատին։ Արդարութիւնը պարտք կը դնէ մեզ այսն այո՛, և ոչն ոչ նկարագրել։ Այս բռնի ամուսնութիւնն ինչպէս քսի՝ սոսկալի էր և ներելի չէր որ անմիջապէս քննութեան չենթարկուէր. անշուշտ օր մը պիտի քննուի, թէ և ըստ իս երբէք քննութեան ալ պէտք չկայ, որովհետև անցեալ շաբթու Դեր. Սահակ վարդապետ Ա.յմատեանն երբ ի Դատվան բռնի ամուսնութեան մը առաջքն առնելու համար Առաջնորդարանի կողմէն պաշտօնապէս քննիչ գրնոց, այդ միջոցին Զրհորի բռնի ամուսնացեալ դժբաղդ աղջկան քոյրն իմանալով թէ Տեղապահ Ս. Հայրն է Դատվան եկողն և որովհետև Բէս Շահրոն արգիլեր է ոչ ոքի չի բողոքել, դիւրանց Դատվան կ'երթայ և ճիշդ եղելութիւնն բերանացի պատմելէ զկնի գրաւոր բողոքագիր մ'ալ կուտայ, խնդրելով որ անմիջապէս քննութիւն բացուի և արդարութիւնն ի գործ դրուի. յետոյ Դեր. քննիչ Ս. Հայրն Դատվանայ ազդայնոցմէ ալ կը տեղեկանայ որ համեմատ խնդրագրոյն ճիշդ սոսկալի բռնութեամբ կատարուած է այդ Ծըվար գիւղի ամուսնութիւն։ Ցուսով ենք որ խնդիրն այսքանով չմնար և թերեւս կեդրոնէն ազդու հրաման մը գայ որ խիստ քննութիւն մը բացուի։

Իսլան կամ Պաշլը կամ բառին բուն նշանակութեամբ աղջիկը դրամը կ'ծախել, այնչափ արմատացած է որ սորա համար գիւղական ամուսնութիւնք գրեթէ միշտ բռնի են. բայց կան սմանք որ առ ի պատիւ ծնողաց կը լռեն, կան որ առ ահի, և այսպէս ամենն հրապարակ չելներ. ադոր համար Դեր Տեղապահ Ս Հայրն որոշեց որ առաջիկայ գարնան եթէ Պարիսարքեպիսկոպոսն և Բ. Դռնէն ազդու հրամաններ չգան կամ ի գործ չդրուին, անձամբ երթայ գիւղերն և չափահաս աղջիկներն՝ որք Խոլանի համար ամուսնացած չեն, իրենց ուզած երիտասարդաց հետ ամուսնացնէ։

ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴՈՒԹԻՒՆ Ի ՄԻԱՑԵԱԼ–ՆԱՀԱՆԳՍ

ՈՒՍԹԸՐ, 10 յունվար

Միացեալ Նահանգաց մէջ շոգենաւերով ճամբորդել այն ստոյգ հաճելի է որ, շատեր՝ լոկ շոգենաւ մտած ըլլալու համար, փոքրիկ ճամբորդութիւն մը ընել կը փափաքին. և իրօք ալ այդ ահագին շարժական պալատները կ'արժեն որ տեսնենք և քննենք։

Զանազան դետերու, լիճերու և նեղուցներու մէջ բանող շոգենաւք առ հասարակ կը նմանին Կ. Պոլսոյ կառաքարձ նաւերուն, այսինքն նոյն ոճով շինուած են, ոչ թէ մի և նոյն ամթաքի վիճակի մէջ պիտի գտնես աստ ճանապարհորդներու յատկացեալ նաւու մը վիճակը։ Կառք, անասուն և ապրանք՝ ասոնց բոլորն ալ նաւուն յատակակողմը կը տարուին, և իրենց յատուկ անցք մը ունին հոն երթալու համար. ոչ թէ անասունք և մարդիկ խառն կը մնան նեն կ'ելնեն, ինչպէս կ'ընեն ի Պոլիս։ Շոգենաւի ճամբորդներու յատկացեալ մասը՝ պէյսպոլ կապերտներով, մեծամեծ սիրուներ և նստարաններով կահաւորեալ է։ Ամենուրեք ներկուած է, երբեմն կանանչ գոյնով, և ոսկեզօծ զարդեր կ'երեւնան ասդ։ Այս նաւեր ընդհանրապէս եռեք չորս յարկի վերայ շինուած են. առաջին կամ տորին յարկը՝ միշտ ճաշարան և ննջարաններու յատկացեալ է, ուր կը գտնուի նաւուն գիներտունը։ Երկրորդ յարկը ընդարձակ սրահ մ'է որ ժողովրդը կը նստի, կը պարէ և կ'զբօսնու։ Այս սրահ աննկարագրելի կերպով զարդարուած է. մեծ և քաջմշակ հայելիներ, թանկագին վարագոյրներ, կանգուղ կապերտներ, սիրուններ, նստարաններ եւ, բոլորն ալ ժամանակին ճաշակին յարմար և գեղեցիկ գոյներով հաճելի ներդաշնակութիւն մը կը կազմեն։

Նաւերու երրորդ յարկն այն ձեւով շինուած է որ, հոս նստող գործաւոր մը ներքին սալի ժողովուրդը կը տեսնէ և կրնայ խօսակցիլ, երրորդ յարկի սրահին միայն երկու կողմը ծածկուած, իսկ մէջտեղը բաց թողուած ըլլալուն պատճառաւ։ Այդ երկրորդ յարկին վրայ և նաւուն ալ և ձախ կողմէն մանր սենեակներու բաժնուած է սրահը, ուր սահմանեալ թիւերով ննջարաններ կան՝ առաջին կարգի ճանապարհորդաց համար կամ առաջին կարգի դրամ վճարել կարող անձանց յատկացեալ։ Այս ննջարան սենեակներ՝ ամենէ երեւելի պանդոկներու մէջ գտնուած անկողիններու, զարդերու եւ կարասիներու հետ կրնան մրցիլ, սակայն սա առաւելութեամբ թէ անկողնոյդ մէջէն ծովը և նորա կենսատու օդը կը վայելես, առանց ծովուն ջուրը ներս մտնելու վախն ունենալու. ծովու մակերեւոյթէն առ նը-ւազն հինգ կանգուն բարձր շինուած ըլլալով սենեակները։ Ննջարաններու մէջ եղեւարական լոյս, ճանապարհ, աղբիւր, արդուզարդի բոլոր պէտքեր կատարելապէս կան, մինչեւ անգամ կարելու սաեղ և դերձան տեսանք անդ, զոր տիկնանց ծառայելու համար գուցէ պատրաստած էր շոգենաւի ընկերութիւնը։ Տարբոյն սյլեալ եղանակներուն մէջ երբ մեծ թուով ժողովրդ կ'երթեւեկեն, յայնժամ նուագարաններ կը վարձուին ընկերութեան կողմանէ, եւ այսպէս սքանչելի կերպով ճամբորդութիւն կ'ընեն առանց մէկ ոտակ աւելի վարձք վճարելու։ Շոգենաւերուն նուագարաններն երեք կամ չորս ամիս կը շարունակեն նուագել, եւ ահա այս միջոցին է որ երիտասարդք և երիտասարդուհիք այնչափ եւանդով կը ճամբորդեն պարելու համար։

Նաւերու չորրորդ յարկը զոր Բրոմենադ կ'անուանեն՝ ընդարձակ կամուրջ մ'է գրեթէ, բաղում նստարաններով, բազմոցներով եւ ամառուներով զարդարեալ։ Այս յարկը կ'ելնեն ընդհանրապէս անոնք որ առողջ են. ուռուցեալ քամիին դէմ ճեմելով «օդային բանիր» կ'առնեն կ'ըսեն. եւ իրօք ալ գոհ ընելու չափ ազդեցութիւն ունի քամիի զորութիւնը։ Եթէ շոգենաւը մեծ է, հինգերորդ յարկ մ'ալ կայ ընդհանրապէս, եթէ ոչ չորրորդ յարկին մէջտեղը բարձրադիրքով եւ բոլորաձեւ փոքրիկ խուց մը կայ, ուր կը դտնուի նաւապետն եւ նաւուն ղեկը, այսինքն նաւը կառավարող ղեկին առնիւ։ Այս խուցին մէջ փոքր շոգեշարժ մեքենայ մը կայ, որուն միջոցաւ ղեկը աջ կամ ահեակ կը շարժէ նաւաստին. ուրիշ տարեկան ապայ մ'ալ կրնայ գործածել զայն, վասն զի դիւրին եւ պարզ է։ Խուցին մէջ կայ նա եւս նստարան, բազմոց, դիտակ, կողմնացոյց, ուղեցոյց, քարտէսներ եւ ձայնատար՝ որու միջոցաւ կը խօսի նաւապետը մեքենագործին եւ նաւուն տեսչին հետ, երբ հարկը պահանջէ։ Այս խուցը մտնել արգիլեալ է, երբ նաւը շարժման մէջ է։

Շոգենաւերու մէջ ընդհանրապէս ճաշը մէկ տօլար է. ննջելու անկողին (հասարակ) մէկ տօլար. իսկ երրորդ յարկի ննջարանի սենեակներու վարձքն է մէն մի գիշերի համար երեք տօլար։ Գարեջուրէ զատ (որ միայն լիսուն փարայի չափ է) բոլոր ուրիշ ըմպելեաց գաւաթը մէկ քառորդ տօլար է, անանկ որ քիչ մը գլուխը տաքցնել ուզող ճանապարհորդը մէկ քանի տօլար ծախսելու է որպէս զի գոհ ըլլայ։ Սպասաւորք բոլորն ալ խափիրներ են, մաքուր հագուած և քաղաքավար։ Ասնա թէ ձմեռ ժամանակ Նուրի ալբիւրներէն սառուցեալ ջուր կը վազէ. մաքուր և գեղեցիկ արծաթեայ գաւաթներ կը գտնես ալբիւրին առիւ։

Մեկել ամենուրեք արգիլեալ է, բայց ի կամուրջին վրայ որ բացուղեայ է. կամ շոգենաւուն երկու կողմն որ բաժնուած է յատկապէս ծխողներու համար։ Զարմանալի կարգադրութեամբ մը առաջին և երկրորդ կարգի ժողովրդք միշտ բաժնուած կը մնան, մինչեւ անդամ նաւը մտած և ելած ժամանակին։ Շոգենաւք կայմ չունին. ընդհանրապէս երկու ծխնելոյզ և երկու կամասյ ունին, որոնք նաւուն երկրորդ յարկին երկու կողմերը զետեղուած են, և ասոնց մէջտեղն է մեքենայն։ Մեքենայնեարուն բոլորն ալ «լիմ էնճն» կոչուած դրութեամբ են և շատ զօրաւոր։ Մեր այցելած շոգենաւուն մեքենագործին խուցը զարմանալի կերպով զարդարեալ ըլլալէ զատ՝ վեց ոտնաչափ լայն և ութը ոտնաչափ բարձրութիւն ունեցող հայելի մ'ալ կար մեքենային դէմը, որուն առիւ կը նստէր մեքենագործը, առանձինն գործածելով 350 ձիու զօրութիւն ունեցող մեքենան։ Շոգենաւնեարուն՝ նաւուն դուրսի կողմն կ'առնեն փոխանակ նաւուն մէջէն առնելու, և այս կերպով նաւերու մէջ ընդհանուր մաքրութիւն կը տիրէ։ Թէ՛ նաւատուն և թէ՛ հնոցպան, ամենեին չեն երեւնար ժողովրդին. իրենց գործելու սահմանները՝ ժողովրդեան տեղւոյն հետ ամենեին չայրաբերութիւն չունին։ Մ. Թ.

ՊԱՏՄԱԿԱՆ

ԲԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹԻՒՆՆ ԱՐԱԲԱՑՒՈՑ

Ֆրանսական «Թան» լրագրոյ մէջ Տոքթոր Կիւստաւ Լը Պոն «Հարաւցւոց Քաղաքակրթութիւնը» վերնագրով գրքին առթիւ հրատարակեալ ընտիր տեսութենէ մը քաղուած է հետեւեալ յօդուածն, զոր գրած է մեզ Ն. Ա. Էֆենտին։

Արաբացւոց քաղաքակրթութիւնը գրեթէ Մարգարէին օրերն կ'կոխ։ Անոր շնորհիւ, Արաբք (Հաղարացիք) ազգութիւն մը կազմեցին զոր իւր յաջորդք և աշակերտք վարեցին յաջարակալութենէ յաջարակալութիւն։ Մի քանի տարուան մէջ Ասորիք, Միջագետք, Եգիպտոս կը խոնարհին և կ'ընկնուին, Սասանեան Պարսից թագաւորութիւնը կը տապալի. Մէհէմմէտի մահուանէն 100 տարի վերջ, մահմետականութիւնը կը տեսնենք տարածած իւր թեւերը Արեւելք և Արեւմուտք, տիրապետած Ափրիկէի մինչեւ ցՄիվիլիսոս և Սպանիոյ և Գաղղիոյ մինչեւ ցՍեվենեան լերինս։ Նոյն հպատակած է համարէն Արեւմուտեան և Կեդրոնական Ասիան մինչեւ ցինդոս դեռ։ Իրաւ է որ շատ չ'անցած քաղաքական պատերազմունք վրայ կուգան և հատակատոր կ'ընեն այս սոսկալիօրէն պետութիւնը, բայց այդ հսկային մէն մի կտորը չ'մեռնիր, ինքն ուրոյն կ'ապրի և շատ անցած մեծամեծ ինքնակալութիւններ կը դառնայ։ Պաղատան խալիֆայք կամ ամիրապետք ունէին կամ կերպեալ կառավարութիւն մը, կանոնաւոր վարչութիւն մը և 200 միլիոնի հաստատուն եկամուտ։ Այժմեան քաղաքակրթեալ պետութեանց նման հանրօգուտ շինութիւններ կ'ընէին, իրենց փառաւոր արքունեաց չքեղութեամբքը կը շլացնէին զԱրեւելս։ Եւ Ամիրապետք իրենց ներկայութեանը կ'ընդունէին ոչ միայն Մեծին Կարոլոսի և Բիւզանդեան կայսերաց պատուիրակներն, այլ և Թաթարաց, Հնդկաց և Զինաց կողմանէ դրկուած դեսպանութիւնները։

Մինոյն ատեն Իսլամական աշխարհին միւս ծայրը, Քորտովայի ամիրապետք բազմահարստ և արդասաբեր Սպանիոյ վրայ կ'իշխեն, որ առանց դժուարութեան 300 միլիոնի տարեկան պէսքէշ մը կը հայթայթէ իրենց։ Սպանիա այն ատեն Եւրոպոյ առաջին երկիրը կը դառնայ իւր երկրագործական բեղմնաւորութեամբը, ձեռարուեստական գործունէութեամբը և արհեստից, գիտութեանց և գրականութեան ստացած փայլովը։ Իսկ Ափրիկէի մէջ՝ զօրութեան և քաղաքակրթութեան կեդրոնը, իրաւ, շատ անգամ կը տեղափոխի ատ և անդ. բայց համարեա քաղաքաց մէջ վերանորոգեալն Եգիպտոսի նոր մայրաքաղաքը, Գահիրէ, Ֆաթիմեան Սուլթանաց յաղթապանն ոտանն, առաջին կարգը կը բռնէ և կը մրցի Պաղատի և Քորտովայի հետ։

Հանայն իսլամ պետութիւնք դրեթէ միևնոյն օրինօք կը կառավարուէին։ Այն ատեն ուան ծանօթ աշխարհին մէկ ծայրէն միւսը, մարդիկ կայսն ու միևնոյն կրօնքը կը դառնային և միեւնոյն լեզուն կը հանդնային։ Ցարաբերութիւնք, փոխանակութիւնք, հեռաւոր արշաւանք դիւրին կը դառնային։ Այս որդիք Հաղարաւ (զոր հայ պատմութիւնը կը ներկայացնէ իւր միմիայն կռուող և պատերազմող) աշխարհաշրջիկ, նաւագնաց, մաճառական և աշխարհագիր եղան։ Բաղմաթիւ դարեր յառաջ քան զԼիվինգսթոնն և Սթանլի, իրենց կարաւանք ամենայն հանդարտութեամբ Ափրիկէի ներսերը խորամուխ մ'ըլլային։ 1154ին, Իսն Խորիս իւր աշխարհացոյցներուն վրայ կը նշանակէր բարձը Նեղոսի լիճերը։ Մինչեւ Բոլսոպրի և Կասպի գիւտերուն օրը, իրենք եղան միակ միջնորդք ընդ մէջ Եւրոպոյ և Ծայրագոյն արեւելից։ Միջագային տարաբաւաւ մեծ պղտոյն Ասորոց երկրէն և Եգիպտոսէն կ'անցնէր։ Իրենց ուղեւորութեան անհուն դժուարութիւնքն ալ անդին կ'անցնին։ Զինացիք մեծաքիչ թուղթ կը չինէին, բայց այն ատենները ո՛չ Եւրոպոյ մէջ, ո՛չ Արեւմուտեան Եւրոպոյ մէջ մեծաքիչ չէր դտնուեր։ Արաբացիք առաջին եղան որ բամբակէ և քուրջերէ թուղթ չինեցին։ Այսպիսի թուղթի վրայ գրուած ամենէն հին ձեռագիրը արաբական գրչագիրք են։ Եաբուրիայի (Սպանիա) թանգարանին մէջ արաբերէն ձեռագիր մը կայ բամբակէ թղթի վրայ, որ Քրիստոսի 1000 թուականին ժամանակները գրուած է։ Դարձեալ իրաւ է որ Զինացիք դատն կոլմնացոյցը, բայց Արաբացիք եղան զանի նաւուղղութեան համար գործածողը։ Նոքա կը գործածէին նաև էսթիւրլաբ ըսուած ճարտարահնար և դիւրագործածելի աստղագիտական գործիքը՝ որ եթէ չբլար, անհնար էր որ Քրիստափոր Քոլոմբոս կարենար իւր նաւը անխոտոր յառաջ տանիլ անհուն Ովկիանոսին վրայ։

Քաւարանին այն պատուէրը որ կ'արդելու մարդկային պատկեր գծագրել, ամեն ատեն անխախտ պահուած չէ։ Այսու հանդերձ Արաբք նկարչութեան կամ արձանագործութեան մասին նշանաւոր ձեռագործ մը թողած չեն։ Բայց, եթէ չյիշենք իսկ իրենց քարակերտներն, իրենց փորաքանդակ մատեաններն, փղոսկրներն և յախճապակիներն, իրենց կառուցած հոյակերտ չինութիւնք մնացորդք բաւական են ի վկայութիւն իրենց գեղարուեստական հանճարին։ Ինչպէս ամեն բանի մէջ, յայսմ նաեւ Արաբք նախ նմանողներ եղան, ճարտարապետութեան մէջ առաջին փորձերն ըրին իրենց դէմն եղած, մանաւանդ բիւզանդեան չինուածքներն ընդօրինակելով։ Բայց շատ չանցած իրենց առաջին վախտութիւնն կը մերժեն, համաձայնութիւն կ'առնուն, տեսածներն կը սրբագրեն, կը բարեփոխեն, կը նորահնարեն, և ահա բոլորովին նորատեսիլ և անկախ նոր ճարտարարուեստ մը երեւան կ'ելնէ։ Իրենց տիրապետած այլ և այլ աշխարհաց արուեստներուն համեմատ՝ ապիւսպ, շղաղախ, քարէ կամ մարմարիոնէ կը կառուցանեն իրենց չինուածքը. բայց ինչ որ ալ ըլլայ չինութեան նիւթը, մանրամանութեանց մասին տարած խնամքներն, գործին նրբութիւնը միեւնոյն են ամենուրեք և ապոնց ներկիր անխախտուտ կը դառնայ չինուածքը։ Այսպէս ահա իրենց կառուցած ամենէն թեթեւ և արտաքուստ դիւրաշարժ երեւցած չէնքերն երկար դարեր դիմացած են։

Արաբացի ճարտարապետութեան պատմութեան մէջ կը նշմարուին բազմաթիւ շրջաններ որք դիւրաբաժանիլ կ'որոշուին։ Մարդարէին առաջ եղող արաբական ոճին վրայ գաղափար մը տալու համար միմիայն մի քանի աւերակներ կան առ այժմ. թերեւս նորանոր գիւտերով աւելի լաւ կարենայ ծանօթանալ նա յապագային։ Բիւզանդեան-արաբական ոճը կը տիրէ Հիճրէթի առաջին մուսլմանէն մինչեւ Քրիստոսի Ծորդ դարը կառուցեալ չինուածոց վրայ, որպիսիք են Հալբէթը Էօմէրի մզկիթն Յերուսաղէմ, Դամասկոսի մեծ մզկիթը և Քորտովայի մեծ մզկիթը։ Բիւզանդեան ազդեցութիւնը ակներեւ կ'երեւի նոցա միջնակալ գմբէթներու, տերեւաձեւ խոյակներու և ոսկեզօծ զարդերուն վրայ։ բայց միեւնոյն ատեն կը տեսնես որ իսլամ ճարտարը հնարած են ողնայարն կամարի (օժիվ), արաբական գծագրութիւնք (առաբէսք) և կամարի գմբէթարդքն։ Իսկ Ծորդ դարուն քուն և անխառն արաբական ոճը կը կազմուի, որոյ բարդաձուումն միայն նոր դարուց սիրիները, այն է գրեթէ իտալական արհեստից վերածնութեան պահուն կը դադրի։ Այս դեղաչէն ճարտարապետութեան հրաշակերտ կանոնեցան մասնաւորապէս յԵգիպտոս և ի Սպանիա։ Եգիպտոս ունի Գալաւունի մզկիթը, որոյ չինքը Փարիզի Սէնթ-Շապէլը կը յիշեցնէ, Բայիբարսի մզկիթը երկայնաձգմբէթաւ, համակ գոգաւոր ասեղնագործեալ արաբական նկարաքը և զարդուք, Հասանի ահագին մզկիթը, որ Գոթացի կաթողիկէից չափ մեծատարած է, և որոյ մինարէն, Բարիզի Վանտոմի սեան կրկին բարձրութիւնը ունի, այսինքն 86 մեթր։ Սպանիա ունի Ճիրաւայի վայելչաշուք աշտարակը, որ ամբ անկեան եղած մզկիթի մը մինարէն է, Սէվիլյայի Ալքազարը (Էլ-քասր) իւր քանդակներա, նկարէն և ոսկեզօծ սքանչելի ձեղունեներովն, և վերջապէս Ալհամպրայի գաստակերտը որ Կրանատայի և Վիկա գեղոյն չրջակայից գեղափառ տեսանարաց վրայ կը նայի ի բարձուստ, Ալհամպրա, որոյ անունն (Էլ Ահմէր) կը նշանակէ Կարմիր պալատ, և որ այնքան անգամ նկարագրուած ըլլալով հանդերձ, գարձեալ ամեն նկարագրութենէ գերիվերոյ մնացած է։

Արաբ ճարտարապետութեան նկարագիրն է՝ խորշումն երկրաչափական կանոնաւորութենէ, ուղիղ գծերէ, բացէ ի բաց մերժումն ուղիղ անկիւններու և հարթ մակերեւոյթներու։ Նոցա հնարիչք բեղմնաւոր երեւակայութեան տէր մարդիկ էին, որք դիտէին անակնկալ դիւտերու, հզօր մտահաճոյից արդեանցը հետ միացնել վայելչութեան, փարիսեթեան աքանչելի ճաշակ մը։ Տեսէք, ինչ ձեւ տուած են Բիւզանդեան վիտաձեւ, ծանր և պաղ, անշուք կամարին։ Ադեղը գագաթի կողմէն կոտրելով դէպ ի վեր կ'երկնցնեն, վարի կողմէն կը նեղցնեն և ձիու սպայի ձեւով կը սեղմեն, և ահա կը կազմեն այսպէս սիրուն և նորատեսիլ կամարաձեւ մը։ Նոյնպէս կը ձեւափոխեն հռովմէական գմբէթը, այդ դնտաձեւ ծանր և տգեղ գասակը, և սիրուն սեռք մը կուտան անոր։ Թէ ասոնց քով մինարէներուն ալ նոմիտաձեւ հասակը ինչ գեղեցիկ տեսիլ մը կը կազմէ, յայտնի է Պոլսեցւոց։ Այդ չէնքերուն ներքսակողմի վիմաքանդակ կամ գաճաղ նկարուց և գարդուց ճոխութիւնն, այլազանութիւնը, մեծվայելչութիւնն ամեն նկարագրութենէ վեր է։ Բնաւ մերկ պատի երես մը, մակերեւոյթ մը, անկիւն մը չկայ։ Որերուն սառրան և գեանքը միւսէսնեաց և յախճապակեայ կիսաւուածովք ծածկուած, ամենուրեք վարպետութեամբ իրարու յարմարցուած գոյներ ակնահաճոյ տեսարան մը կ'ընծայէին։ Ինչպէս Եգիպտացիք և Ցոյնք, և ինչպէս Մէջերկրականի կապոյտ երկնից ներքեւ չինող ամեն ազգեր, Արաբք ալ երբիւներանգ գ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ
287 միլիոն ֆրանք

ԼԱՆԻՒԵՈՐՔ

Ապահովագրեալք միայն տէր են երաշխաւորեալ դրամագլխոյն և ընկերութեան բոլոր շահերուն

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ
ՏՆՕՐԷՆ
Ա. Հ. ՍԲԼՅԱՆ
ԳՐԱՍԵՆԵԱՑ ԿԱԼԱԹԱ, ՀԱԼԱՅՃԵԱՆ ԽԱՆ

1882Ի ԳԻՍԱՒՈՐԸ

Այս հռչակաւոր վուշեայ սիկարի թուղթը որ ամենաքնքոյշ տեսակէ է, կը յանձնարարուի ծխողաց։ Մայրաքաղաքիս բժշկական վարժարանը փորձելով հաստատած է թէ և ոչ մէկ թունաւոր բուսական նիւթ կը պարունակէ։ Ընդհանուր շտեմարանն է՝ բոլոր Տաճկաստանի համար Ղալաթիա, Մոմխանէ փողոց Սիրէ Ֆրանսէզ, 82 թիւ, Պ. Զաքարիա Մարանկիտէսի վաճառատունը։

Կը գտնուի նաև Կ. Պոլսոյ և Ղալաթիոյ բոլոր ծխավաճառաց քով։

46–78

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԳ

ՈՒՍՆՈՑՈՒԹԻՒՆ
ՄԿՆԱՁԳՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՋՂԱՁԳՈՒԹԻՒՆ
Բոլորովին կը բուժէին իմ դիւրութեամբս
Ստամը Ի՛նդունուի փորձն յաջողապէս կատարուելէ յետոյ։
Բժշկութիւն թղթակցութեամբ
ՈՒՍՈՒՑԻՉ ՏՐ. ՍԼՊԷՐ
Ֆրանսական Գիտական ընկերութենէն պատուաւոր առաջին կարգի ոսկեայ շքադրամով, վասն արժանեաց։

16, Բլաս տիւ Թրան, Փարիզ

ԵՐՈՒԱՆԴ Մ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ
ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՍԵՒ ԵՒ ՇԱԳԱՆԱԿԱԳՈՅՆ ՄԱԶԻ ՆԵՐԿԵՐՈՒ
204. – Մահմուտ Բալա Էլչի, Ֆի– 204.
ՍԵՒ ՆԵՐԿ

Թուրքիոյ մէջ պատրաստուած եւ գործածուած սեւ ներկերուն վրայ իմ կատարելագործեալ բաղադրութեանս առաւելութիւնը յանախորդք դէթ մի անգամ փորձելով կրնան հաստատել։

ՇԱԳԱՆԱԿԱԳՈՅՆ ՆԵՐԿ

Կան այնպիսի մաղեր որ ի բնէ շագանակագոյն բայց ճերմակ մաղերով խառն են։ Իմ բաղադրութիւնս, որ տասն վայրկեանի մէջ մաղերն իրենց բնական գոյնին կը դարձնէ, առնուազն մինչեւ մէկ ու կէս ամիս կրնայ տեւել, առանց անոնց բնական փայլունութիւնը կորսնցնելու, որով կը գերազանցէ Եւրոպայէ եկած սեւ և շագանակագոյն նմանօրինակ ջուրերը, մանաւանդ որ քիմիական լաղադրութեամբ վնասակար հետեւանք յառաջ չբերեր բնաւ։ Վերոյիշեալ ներկերը գործածելու եղանակին վրայ տեղեկութիւնք կը տրուին վաճառատունէս։ Գիները յոյժ գոհացուցիչ են։

Շատ գնողներու համար 20 0|0 զեղչ կը լինի։

24—32

Ամէն անոնց որք կը տառապին լուսնոտութենէ, դանդաղ էրէկտրոնէ և Ջղային տաքերով, կը յանձնարարենք Տօքթոր Ալպէրի սիեզերահոչակ և գրեթէ հրաշալի դարմանիչը։ Ուրեմն բոլոր հիւանդներն ամենայն վստահութենէ դիմեն Տօքթոր Ալպէրի, Փարիզ, Բլաս տիւ Թրան, 6, և անոնցմէ շատեր պիտի դտանեն իրենց առողջութիւնը զոր ձեռք բերելէ յուսահատած էին։ Թժշկութիւն թղթակցութեամբ, հիւանդութեան մանրամասն պատմութիւնն հաղորդելէ յետոյ։ Տօքթոր Ալպէր դրամը կ'ընդունի լաւ արդիւնքներ տեսնուելէ յետոյ միայն։

ՏՕՔԹ. Խ. Կ. ՃԵՐՄԱԿԵԱՆ
ԲԺԻՇԿ, ՎԻՐԱԲՈՅԺ ԵՒ ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ
Ֆի–ԷՖԷՆՏԻ, Սելամաղլը Բաղչէ, Թաքսիմի Խաչը Ֆի– 251

Վկայեալ Ամերիկայի «Էրմինդ» բժշկական հանրապետութենէն և Պոլսոյ քաղաքիս մէջ չորս տարի հիւանդանոցայ մէջ իր քաղաքային բժիշկ մեծ յաջողութեամբ գործած է։

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր։ Երկուշաբթի օրերը կը գտնուի նաեւ Նոր-Թաղի դեղագործ Ստեփան աղայի դեղատունը։ Ուրբաթ օրերը ձրի է մինչ կէս օր։ Վկայեալ աղքատք միշտ ձրի կը դարմանուին։

ՏՕՔԹ. Խ. Կ. ՃԵՐՄԱԿԵԱՆ

7—15

Մոմիուայի և Բեղրասարկի բժշկան ճեմարաններէն վկայեալ

ՈՏԻՑ ԿՈՇՏԵՐԸ (ՆԱՍԸՐ)

Մի քանի վայրկենի մէջ կը հանուին իրենց արմատով, առանց ցաւի և առանց մետաղեայ գործիքի։ Եղունգները կը շտկուին։

Խորհրդակցութիւնք ամեն օր ժամը (Ը. Ե.) 10էն 3։

Բերա, Մեծ Փողոց, Թիւ 439
Պ. Սեպուհի լուսանկարի գործարանին վերնայարկն
ՍՈՑԻ ԿՐԻՆԶԲԻ
Ոտաբոյժ

ԱԶԴ
ԱԿՈՒԱՑԻ ՅՕԼԻ ՀԼԻՊ ՈՒՆԵՆՈՒ
եթէ գործածէք

(ժիւռնոյ) Մուլաղ դաւառին Պէնեմիկս եան Կրօնաւորաց, Ակուայ մաքրող փոշին կամ դեղը որ 1880ին Պրիւսէլի մէջ 2 ոսկի միտալ առած է, ինչպէս նաեւ մեծ մրցանակներ. այս դեղը հնարած է 1373ին Բիւէր Պուրսօ ֆքրանսայի Կրօնաւորը։

ԶՆՆՕՊԻԻ ՋՈՒՐ

Որուն՝ մրցմամբ չի կրնար հաւասարիլ ո՛չ մէկ դեղ. մաղերուն իրենց բընական գոյնը տալու մասին։ Արդիւնքը քիչ օրուան մէջ կերեւի յաջող կերպով։ Գործածութիւնը խիստ դիւրին է. Ներկ մը չէ այս, այլ լուացման ջուր մը, որ մաղերը կը պահպանէ եւ կը զօրացնէ, գոյն տալով։

ԼԱՆՕՐԻ ԲՈՒՏՈՒՆ

Փայլուն, փափուկ, թափանցիկ և ընտիր բուտքա մէ որ չարունակ գործածուելով մարթը կը դեղեցկացնէ և կը փայլեցնէ, ո՛և է այլայլումէ զերծ պահելով զայն։ Խիստ փոքր մաս մը բաւական է ամրոյթ երեկոյթի մը համար։ Փափուկ փետրեայ վրձինով կը գործածեն զայն և ապա կը սրբեն նուրբ կտաւով մը կամ կափոյ վրձինով։

ՎԱՅՐԿԵՆԱԿԱՆ ՆԵՐԿ Տօքթ. Բիշարան

Վայրկենական կերպով մաղերը և մօրուքը ներկելու համար կատարելագործեալ բաղադրութիւն մէ, որ մարթին վրայ բիծ չի թողուր։

ՋՈՒՐ Տօքթ. Թոմսընի, վայրկենական կերպով մօրուք ներկելու համար

ԲՈՒՍԱԿԱՆ ՋՈՒՐ, դլուխ մաքրելու համար։

ՍԼՖԱԼԻՆ, դեղ Տօքթ. Ռուսօյի, մաղ թափելու դէմ, որ թաղանթը ները կը հանէ և դեղեցիկ մաղեր կը բուսցնէ, չարունակ գործածուելով։

ԱՐՆԻԲԱԼԻՆ, Տօքթ. Ռուսօյի, դեղեցիկ թուալէթի ջուր, խածուածքի, այրուածքի, այտերու բորբոքման դէմ ելնի։

ԷՔՍԹՐԷ, Բուլէվարտ համար, ամեն տեսակ ընտիր ջուրեր։

ԿԼԻՍԷՐԻՆ, ձեռքի ուռեցքի և արեգակնակեղ դէմքերու համար։

Վաճառատուն հաստատեալ յամին 1807. —Ընդհանուր գործակալատար Ա. ՍԷԿԷՆ, Հիւսկիւրի փողոց թիւ 3, ի Պօրսա։

Այս դեղերը կը գտնուին նաեւ Կ. Պոլսոյ բոլոր դեղարանաց մէջ։

VICHY
ՎԻՇԻ
Վերշիէ, Փարիզ 8, Պուլվար Մագնարիր.

PASTILLES DIGESTIVES. — Այս շաքարները Վիշիի մէջ պատրաստուած են Ջերմուկներէն ելած աղով, անորոշահամ են և ապահով դարման մ'են դիւրամարսութեան դէմ։

SELS de VICHY pour BAINS. — Այն անձանց համար որք չեն կրնար Վիշի երթալ։

Կեղծէն զգուշանալու համար, սոյն դեղերու և շիշերուն վրայ պահանջել ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ դրոշմը։ Կը գտնուի Պոլսոյ բոլոր դեղադրօթաց քով։

Պարոնայք Ճ. Վ. Ուիթոլ և ընկերութիւն յառաջիկայ ապրիլ 1էն սկսեալ չափուոր դիով վարձու կաւատներնց այժմեան խանն (իրենց դրասենեակները պիտի փոխադրուին նոյն փողոցը դտնուող իրենց յատուկ խանն), որ կը պարունակէ երկու մեծ խանութներ և 5 սենեակներ առաջին յարկը։

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ
Պոլիս, Պահչէ-դարու, Էօմէր Էֆֆէնտի խանին դիմաց։

ԲԱԲԱՅԱՆԻ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լէյլէբուրկ, Մէյքերլուքուն և Օրէոյի դիմաց կանոնաւորապէս բանող
ՇՈԳԵՆԱՒԻ

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Պրքս
Աբարան	2,500	Ռոմէլս
Աղբատիա	2,500	Քրուի չանք
Լաբանիա	2,500	Ուիլիս
Մասէտոնիա	3,500	Մարշ
Բուսէլիա	2,800	Թոթորդիլ

Մասէպոնէա շոգենաւն ամսոյս 20ին շաբաթի օր Պաթումէն աստ պիտի վերադառնայ և Լիվերբուլ պիտի ուղեւորի։

Ռոմէլիա շոգենաւն ամսոյս 10ին Լիվերբուլէն աստ պիտի հասնի և անմիջապէս վերստին Լիվերբուլ պիտի ուղեւորի։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գնելով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն գիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲԱԲԱՅԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք

ՋՐԼՑ ԼԷՅԼԱՆՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ
Որ կանոնաւորապէս կը բանէր Լէյլէբուրլի և Արլինկթոնի մէջ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ամերիկան	2500	Ֆինլանդիան	3700
Ալլասկան	2500	Ֆրանսիան	3700
Անտարկտիկան	2500	Ֆրիսլան	3700
Ամերիկան	2500	Իսպերիան	5500
Արապիան	3700	Իսլանդիան	5500
Պաղտրիան	6000	Իտալիան	5500
Պուլգարիան	6000	Լեհպիան	2200
Քասպիէնան	800	Լիսբոնան	2500
Գասպրենան	2000	Լիսպոն	800
Տուրգ	700	Օրտրդ	700
Էշիբրշն	3700	Բերնան	3800
Ֆրանսիան	3700	Վալենսիան	6800
Ֆլանդրիան	3700	Վիրջինիան	6800

Լեռնային շոգենաւը, նաւապետ Պոլ այսօր Լիվերբուլէն աստ հասաւ։

Լէյլէբուրլ շոգենաւը, նաւապետ Մաքնամ, ամսոյս 7ին աստ կ'ապասուի։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐԴ ԼԱՆՕՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միղլի խան, Ղալաթիա

Նաւատեղը, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվերբուլ
Գործակալներնին
Կ. Պոլիս, Խուրտա Լաֆոնդէն.
Զմիւրնայ, Պ. Պ. Քարվիր Եղբարք
Ալէքսանդրիա, Կ. Լ. Վահման և ընկ.
Մարսա, Ա. Քամիլերի.
Շերա, Ա. Մ. Մավրոկօրդատոյ.
Զմիւռնիա, Պ. Ուիդօլ և ընկ.

Ն. ԲԱՔԻ ԷՆԷ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Մարսիլիոյ և Բրէյլի դիմաց կանոնաւորապէս բանող

Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լա Մէյնէլէ, որ յունվար 28ին Մարսիլիայէն և փետրվար 5ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լ'Արդէնէ, որ փետրվար 3ին երեկոյեան ժամ 4ին պիտի մեկնի։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն
Նաւատեղիքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՈՒԹ ԲԸՊՈՒԼ
Մոմխանէ փողոց, Թիւ 141

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լէյլէբուրլ և Մէյքերլուքուն դիմաց բանող շրջիկաւոր

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանոբուս	4200	Օասիս	3000
Տերա	4000	Դէլթա	3000
Օսմանլի	4000	Բերա	3000
Սէսոստրիս	3250	Անդանդիք	1700
Թիպս	3250	Լոգիուս	800
Պակտոլա	3250	Օրիոնա	800
Մարիոթիս	3250	Սեսիլ	700

Մոմպոլա շոգենաւը, նաւապետ Թոմսան աստ հասաւ ընդհանուր վաճառքով, և շուտով պիտի վերադառնայ ի Լիվերբուլ։

Օասիս շոգենաւը, նաւապետ Բօլ, Լիվերբուլէն աստ հասաւ ընդհանուր վաճառքով։

Վերոյիշեալ շոգենաւք չբեղուցէս յարդարուած են ճամբորդներու համար

Դիմել առ Ճ. Թ. ՈՒԻԹՈԼ և ԸՆԿ.
Մէյսանդրք փողոց, Պոլիս
Տնօրէնութիւն, Լիվերբուլ
ՃԼՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
Ճ1, Ճէյմս Սթրիդ, Լիվերբուլ

ՔԻԻՆԱՐՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ
Որ կանոնաւորապէս կը բանէր Լէյլէբուրլի և Մէյքերլուքուն դիմաց.

ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օրանիա	7,000	Մալթա	3,000
Ադրաս	3,000	Մորոքքօ	2,500
Ալբերթ	3,000	Նանթ	2,500
Պոդնիա	4,600	Բալթիա	5,000
Պալպեք	2,500	Բալմիրա	3,000
Պրինթիշ Քուին	1,200	Սերվիա	7,800
Սեքսանիա	5,000	Սիդիա	4,600
Ֆրադանիա	4,700	Սարակօսա	3,000
Շերպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Տեմերարա	2,500	Սիտան	3,000
Կալլիա	4,000	Թարինիա	3,000
Քեսար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթոն	3,000		

Քիւնարտ շոգենաւը, նաւապետ Ուաթ, փետրվար 4ին աստ կը սպասուի։

Ստորագրեալս արտօնութիւն ունի ուղեւորներ և վաճառք ընդունիլ Նիւ-Եորքի, Պոսթընի, կամ Ամերիկայի և Կանատայի ուրիշ և ուրիշ նաւահանգստի համար։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈՒԼԻ
Գործակատար
Թիւ 1 Քիւչիւք Հայիլ փաշա խան Ղալաթիա

ԵՐԹԵԻԵԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ
Ընդ դէմ Անդլիա, Կ. Պոլսոյ և Օրէոյի
ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍՈՆ
ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանս	2,000	Լէգանդ	4,500
Անհէլս	3,000	Մարէնկս	4,300
Արիս	1,300	Մարսոնն	2,500
Պասսանս	3,500	Միլս	2,000
Պորտոնիս	2,200	Նէրս	2,000
Պրասս	2,000	Օմենս	5,000
Գէլրս	2,600	Օրանոս	3,000
Գալիքս	2,500	Օրտանդ	4,500
Դամէս	2,100	Օդդս	2,000
Դագս	2,000	Բասիֆիք	1,200
Գոմս	2,700	Բարբոն	3,200
Ջիսս	2,500	Բաղդր	1,700
Տօմինս	1,800	Քէրդս	2,800
Էրտրս	2,600	Լամբս	4,400
Տրաղս	2,600	Լիմասս	3,200
Ֆաղքսն	800	Լոյս	3,000
Ֆիտս	1,700	Թոմսոն	5,500
Ֆլամինգ	1,600	Թոմս	3,500
Կալիքս	5,500	Պարտրիս	4,000
Կիդանս	2,200	Պարֆս	2,000
Կոզս	1,800	Սիլվիս	2,000
Կրօսնս	2,200	Տարէնս	4,300
Հանկս		Թասսոս	1,200
Հէրս	2,000	Թ. Ուիլսն	3,000
Հրտալս	3,000	Թրկեր	1,300
Հիւմպերդ	1,200	Թրպէտս	2,800
Ճիսս	2,300	Քասնդս	3,600
Քէլս	2,000	Եէնտս	3,600
Քոսնս	2,200	Զէպտա	1,000
Լէս	2,000	Զէրս	140

Բիւլսոյ շոգենաւը, նաւապետ Նիլսէն, Հալէն աստ հասաւ ընդհանուր վաճառքով։

Քոսնս շոգենաւը յունվար 28ին Հալէն մեկնեցաւ ի Կ. Պոլիս և աստ կ'ապասուի փետրուար 18ին։

Սալէնս շոգենաւը փետրուար 20ին Հալէն ճանապ պիտի ելնէ։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԷՏԷՐԻՔ ՀԻԼՏ
Գործակալ
Թիւ 17–18, Քիւչիւք Մէյէթ խան Ղալաթիա

ԻՏԱԼԷԻ ՄԱԽՍՈՒՍԷ
ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵԻԵԿՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐԸ
1885 Յունուար 20 կիրակի օրէն սկսեալ

ԿՂԶԻՐ
ՕՐԱԿԱՆ ԸՆԹԱՑՔ
Կղզիներէն կամուրջ

ժ. վ.		ժ. վ.	
2 —	Մեծ Կղզի Հէյլպէրի Պուրկաղ Գրնալը		
2 15	Բէնտիք Գարթալ Մեծ Կղզի Հէյլպէրի Պուրկաղ Գրնալը		

Կամուրջէն Կղզիները

ժ. վ.		ժ. վ.	
9 30	Գրնալը Պուրկաղ Հէյլպէրի Մեծ Կղզի Գարթալ Բէնտիք		
10 45	Գրնալը Պուրկաղ Հէյլպէրի Մեծ Կղզի		

Օդը խիստ հարաւ փչած կամ ասստիկ ձիւն տեղացած ատեն երեկոյեան ամսոյ մը շոգենաւը ատ. ատ. ասուն ատ. մ. ին շոգենաւը չը բանելով երկրորդ շոգենաւը մէկ անգամ պիտի բանի և երեկոյին ալ կամուրջէն ժամ 10.30ին շոգենաւ մը պիտի երթայ մինչև Մեծ Կղզի։

ՊԻՐԱՆԿԷ ՕՐԵՐԸ
Կղզիներէն կամուրջ

ժ. վ.		ժ. վ.	
2 30	Բէնտիք Գարթալ Մեծ Կղզի Հէյլպէրի Պուրկաղ Գրնալը		
8 —	Բէնտիք Գարթալ Մեծ Կղզի Հէյլպէրի Պուրկաղ Գրնալը		

Կամուրջէն Կղզիները

ժ. վ.		ժ. վ.	
3 30	Գրնալը Պուրկաղ Հէյլպէրի Մեծ Կղզի Գարթալ Բէնտիք		
9 30	Գրնալը Պուրկաղ Հէյլպէրի Մեծ Կղզի Գարթալ Բէնտիք		

ՀԱՅՏԱՐ–ԲԱՇԽ.
ԻԶՄԻՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՑ ԿԱՌԱՒՈՒՄԵՐՈՒՆ ՅԱՐՄԱՐԵԱԼ
ՕՐԱԿԱՆ ԸՆԹԱՑՔ
Կամուրջէն

ժ. վ.			
3 40	Իզմիտ դացող կառախումբ	թ.	2
6	Առանց յարմարելու		
8 5	Իզմիտ դացող կառախումբ	»	4
9 50	Բէնտիք »	»	6
11 15	Բէնտիք »	»	8

Հայտար բաշխէն

ժ. վ.			
3 10	Բէնտիքէն եկող կառախումբ	թ.	1
4 25	Բէնտիքէն »	»	3
7 15	Իզմիտէն եկող »	»	5
8 45	Առանց յարմարելու		
11 20	Իզմիտէն եկող »	»	7
11 45	Առանց յարմարելու		

ԳԱՍԸ–ԳԻՒՂ

ՕՐԱԿԱՆ ԸՆԹԱՑՔ Կամուրջէն Գարթալ		ԿԻԻՐԱԿԻԻ ԸՆԹԱՑՔ Կամուրջէն Գարթալ	
ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
2 15	2 45	2 30	2 30
3 —	3 —	3 25	3 25
3 45	3 45	4 10	4 10
4 30	4 30	5 —	5 —
5 30	5 30	6 —	6 —
9 15	9 40	9 —	9 —
10 —	9 50	10 —	10 —
10 45	10 30	11 —	11 —
11 30	11 20	12 —	12 —
12 —	12 —		
— —	— —		
— —	— —		

Գասարգիւղի շոգենաւք ի հարկին պիտի հանդիպին Հայտար բաշխ։

Օդը խիստ հարաւ փչած կամ ասստիկ ձիւն տեղացած ատեն երեկոյեան կամուրջէն ժամ 12ին մեկնող շոգենաւը քաւարդ մ'առաջ ճանբայ պիտի երթայ։

Ս. — Այս ծանուցումի, թէ օտար արծաթի դրամոց գործածութիւնը կայսերական կառավարութեան կողմանէ արգիլեալ լինելով, խնայելի—Պախսուսի տոմսավաճառք չպիտի առնուն կամ տան զայն. և որովհետև դրամ մանելու պարագ չունին նոքա, ուստի ուղեւորք պարտին կանխաւ պատրաստել շոգենաւուն վարձքն, որպէս զի ժամանակաւ չլինին։

Կամքի և նաւահանգստի գործակալք տոմսերը պիտի հաւաքեն առնուազն. խստիւ արգիլեալ է նոցա տոմսի տեղ դրամ ընդունիլ. այս արգելքին հակառակ վարչութիւնը ծանրապես պատասխանատու են. ուստի կը նշանցուի, որ կամքին ուղեւորք կամքէն վրայ, և գասարգիւղէն ուղեւորք գասարգիւղի նաւահանգստին վրայ, իսկ ուրիշ նաւահանգիստներէ շոգենաւուց մէջ տոմս առնուն։

Երեկոյեանք կամքէն ժամը 9.45ին, Մեծ Կղզեաց, և ժամ 11.30 և 12ին Գասարգիւղի համար եկող որ նեղութիւն կրնան ուղեւորաց։

Օդը մթագատ եղած ժամանակ, ամեն շոգենաւ վտանգէ զգուշանալու համար, պիտի դադար առնու, իւր գտնուած տեղը։ Այսպէս եթէ փոթորկի պատճառաւ շոգենաւք չկարենան իրենց որոշեալ ընթացքն, ուղեւորք գանգատելու իրաւունք չպիտի ունենան։

ՕՍՊՈՐՆԻ ՅՈՐԵՆ ՀՆՁՈՂ, ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՄԵԲԵՆԱՅՆ

Օրը 88,000 քառակուսի կանգուն այրելէն 55 ոտնէ-կը հնձէ, ծուրը թիւնն է 280 օրայ Մանրատան տեղի կութեանց համար դիմել առ ընդհանուր գործակատար Մկրտիչ և Յովհաննէ Մուրատեան եղբարք Կալաթա Եօրգանճը Լար Ճամտէմիր թիւ 70 և Պոլիս, Ֆինճանճըար Եօղուշը, Եուսուֆեան խանի դիմաց թիւ 22։

Գրանսայի և օտար երկիրներու ամեն հռչակաւոր և վարպետագոյն քով։
La VELOUTINE
Poudre de Riz spéciale
PRÉPARÉE AU BISMUTH
Par CHes FAY, Parfumeur
PARIS – 9, Rue de la Paix, 9 – PARIS

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ
ԵՐԹԵԻԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷԻ
Սկսեալ 20 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1884, մինչեւ յետոյ մնացեալ ժամանակ

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	4	2	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	60
	Առաւօտ											Իրիկուն									
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս	6 18	7 15	7 42	8 14	8 43	9 12	9 42	10 20	10 39	11 17	11 49	12 55	1 31	2 31	3 2	3 40	4 15	4 44	5 23	5 44	6 11
Գում-գարու	6 28	7 27	7 53	8 25	8 54	9 23	9 53	10 30	10 49	11 28	12 —	1 6	1 42	2 41	3 13	3 54	4 26	4 55	5 34	5 54	6 22
Նէնէ-գարու	6 32	...	7 57	...	8 58	...	...	10 34	10 53	11 32	12 04	1 10	1 46	2 45	3 17	3 55	4 30	4 59	5 38	...	6 26
Տամուտ փաշա	6 35	...	8 —	...	...	...	...	10 37	10 56	11 35	12 07	1 13	1 49	2 48	3 20	3 58	4 33	...	5 41	...	6 29
Պանմթիա	6 40	...	8 6	...	9 4	...	...	10 42	11 1	11 40	12 12	1 18	1 54	2 53	3 25	4 3	4 38	5 5	5 46	...	6 34
Նէտի—գարու	6 45	7 41	8 12	8 33	9 10	9 31	10 1	10 46	11 4	11 45	12 15	1 21	1 59	2 58	3 28	4 9	4 41	5 10	5 49	6 4	6 39
Մաքրիգիւղ	6 56	8 —	8 24	...	9 22	...	...	10 58	...	11 58	...	...	2 11	3 9	...	4 21	...	5 22	...	6 16	6 50
Ա.յ-Մեհէմանտ	...	8 14	8 34	...	9 32	...	...	11 8	...	12 9	...	...	2 21	...	...	4 31	...	5 32	...	6 28	...
Քիւչիւք Չէքմէճէ	...	8 25	...	...	...	...	...	...	...	12 18	...	...	...	...	...	...	...	...	...	6 37	...

ՔԻՒՉԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷԻՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	61	63
	Առաւօտ											Իրիկուն								
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք Չէքմէճէ	...	...	7 34	...	...	...	...	...	...	...	...	1 24	...	...	...	...	...	...	6 38	...
Ա.յ-Մեհէմանտ	...	...	7 45	...	8 44	...	9 38	...	...	11 20	...	1 34	...	2 33	...	...	...	...	6 51	...
Մաքրիգիւղ	6 33	7 24	7 57	...	8 55	...	9 49	...	...	11 31	...	1 45	...	2 44	3 20	...	...	4 48	5 30	...
Նէտի